

Az Úristen kövei Bobán

„Nem tudok elfásulni, legfeljebb elfáradni”

Új házak, új utcák, sok gyerek – ilyen kép fogadja azt, aki Szombathely felől közelíti meg a Marcal folyó medencéjében elterülő kis vasi falut, Bobát. A település persze szép múlttal is büszkélkedhet, területe a régészeti leletek szerint már a kora vaskorban lakott volt, a falu története pedig a XVIII. századig nyúlik vissza. Az első benyomás alapján pedig nincs mitől tartani, a falu fejlődik és gyarapodik: mind anyagiakban, mind lélekszámban. A településen nagyjából azonos a katolikusok és evangélikusok száma. A luteránus gyülekezetnek már az 1700-as évek végén állt a temploma. A csodálatos épületben azonban csak kevesen gyűlnek össze vasárnapként. A bobaiai hitéletéről, a szolgálatról és a húsvét üzenetéről beszélgettünk Rostáné Piri Magdával, az evangélikus gyülekezet lelkészével.

– *Hogyan került a gyülekezet élére?*

– Eredetileg révfülöpi vagyok. Amikor elvégeztem az iskoláimat, a püspökünk idehelyeztetett még 1984-ben. Civil ruhás lelkészként kezdtem a szolgálatot, hiszen akkoriban még nem avatták automatikusan lelkésszé a nőket. Három év múlva választott meg a gyülekezet, így 20 éve már én vagyok Boba lelkésze.

– *Évtizedek óta szolgálja a bobaikat. Milyennek ismerte meg őket? Otthonra lelt köztük?*

– Immár 23 éve dolgozom közöttük és komolyabb konfliktusom nem volt senkivel. Ők elfogadták az én szolgálatomat, én pedig igyekeztem lelkiismeretem szerint mindig mindent megtenni értük. Jóravaló, szorgalmas magyar emberek élnek itt, és köztük már mi is bobainak valljuk magunkat.

– *Hogy zajlik a lelkész nő élete ezen a kis településen?*

– Sok gyerek van a faluban, bár az evangélikus gyülekezetben csökken a számuk. Mindenesetre munkát adnak bőven: három faluban 22 órát tanítok egy héten, szerencsére az óvodában van segítségem. A hét jelentős része ezzel telik. Vasárnapként az istentiszteleti szolgálatot végzem, s mivel sok falut én látok el, előfordul, hogy egy-egy vasárnap 4-5 istentiszteletet is tartok. És mindezen felül ott van még az egyházmegyei szolgálat is.

– *Ebben a rohanó világban megállítani és gondolkodásra hívni a fiatal szülőket már-már lehetetlennek tűnő vállalkozás.*

– A közvetlen kapcsolat lenne a megoldás. A gond az, hogy ők a napjaik java részét a falutól távoli munkahelyükön töltik. Amikor hazajárnak, itthon várja őket a háztartás, a gyereknevelés. Nehéz olyan programot kínálni nekik, amely érdekelné őket, amiért akár a pihe-őidejüket is feláldoznák. De nem csak én, minden kollégám küzd ezzel a problémával. Ezért kell keresni az újabb és újabb lehetőségeket. A városokban, nagyobb településeken például már alakulnak baba-mama klubok, van asszonykör, férfikör, fiatal házások bibliárája. Mi április végén családi hétvégét tartunk, Balatonszárszóra megyünk 12 családdal. Együtt kirándulunk, esténként beszélgetünk. Az ilyen alkalmakkor derül ki, mennyire nagy szüksége van ezeknek a fiatal szülőknél, házasságuknak a lelki életre. Csak számukra idegen forma az istentisztelet. Nem olyan természetes, magától értetődő a vallás, ahogy a szülei számára az volt.

– *Sokak szerint az átkos múlt rendszer az oka mindennek.*

– Én nem feltétlenül hiszem, hogy az a rendszer felelős mindezért. Szerintem az elmúlt 15-16 év többet ártott, mint az előtte levő 40. A szabadság uralkodott el az élet minden területén, tekintélye pedig ma már nincs sem a szülőknél, sem a tanároknál, sem a lelkészeknél, de még az Istennek sem. Ez a világ azt sugallja, hogy mindenki egy olyannyira szuverén egyén, hogy senkit, semmit nem kell tisztelnie, nem kell alkalmazkodnia. Kétségtelenül nagy veszteségeink voltak a pártállam idején, de azóta sajnos csak rosszabb lett a helyzet. Az elmúlt rendszerben itt a bobaiai gyülekezetben nem volt olyan gyerek, aki ne járt volna – akkoriban úgy hívták – gyermek bibliárára, és nem volt egy sem, akít ne konfirmáltunk volna meg.

– *Nem tűnik kilátástalannak, reménytelennek néha ez a lélekmegtés?*

– Nekem nem. Emberileg talán kicsit az, hisz látom, hogy évről évre egyre kevesebb gyereket keresztelünk. De bennem nagyon erős a hit abban, amit a Biblia is megírt, hogy a Jóisten a kövekből is tud magának híveket toborozni. Az persze nincs megírva a Bibliában, hogy konkrétan a bobaiai gyülekezetnek meg kell maradnia, hisz számtalan jóval nagyobb gyülekezet tűnt már el a történelem során. Arra viszont nagyon határozott ígéretünk van, hogy az Isten népe megmarad. Ennél fogva semmiképp sem kilátástalan ez a munka. Amit most elmondtam, az a realitás. De ettől függetlenül, nekem itt rengeteg örömöm van. Nagyon szeretek a gyerekek között lenni, ez a munkám legszebb része. De sokat töltekezem akkor is, amikor az idősekkel beszélgetek. Nem érzem, hogy szélmalomharcot vívnék. Erős bennem a hit, hogy az Úristen áldása van, minden, az Ő nevében végzett munkán. Aki ezt szívvel-lélekkel csinálja, az nem tud kiégni, nem tud elfásulni. Legfeljebb elfáradni, de azon meg egy jó alvás segít.

– *Egy lelkészre, ha nő, még otthon is sok feladat hárul. A család hogy viseli a sok munkát, távollétet?*

– Még nem panaszkodnak. A lányunk 13 éves, biztosan több figyelmet kellene fordítanom rá. De az este az övök, olyankor együtt vagyunk, és én nagyon ügyelek rá, hogy ez mindig így legyen. A lányunk jól tanul, a férjem pedig gazdálkodik. Remélem, nagy hiányt nem szenvednek. Hát a háztartás... Előfordul, hogy néha fut a konyha... De megvár az is.

– *Szép felújított épületben van az otthonuk. Nehéz elképzelni, hogy itt nemrégiben még tűz pusztított.*

– Pedig így volt, 2002-ben tűz ütött ki, kiégett a ház. Utána a templommal együtt újítottuk fel a két épületet. Nem volt könnyű év. Egyébként én már sok építkezést megéltem itt a szolgálatom alatt. Amikor idekerültem, Nemeskőcsön újították a templomot, aztán Kemenespálán építettünk egy újat. Nemrég a nemeskőcsi imaházat is renováltunk, és közben itt Bobán is zajlott a munka.

– *A keresztények legnagyobb ünnepét, a húsvétot ünnepeltük. Az Ön számára mi a húsvét üzenete?*

– Az örök életbe vetett hit. Óriási öröm, tudni, hogy Jézus meghalt értlem, a bűneimért, és feltámadt. Ezt évről évre átélni gyönyörűség. Számomra lelkészként rengeteg munkát jelentenek ezek az ünnepek, de egyben nagy öröm, bizonyosságot tenni a hitről és szolgálni Istent.

Mórotz Eszter

Nagy Gáspár

Helyzetjelentés Vörösmartynak

Ha majd elunja magát ez a hatalmas testő nagy és kitaró Tének nevezett fehérség hogy a fölöttünk még regnáló ám fölöttébb olvadékony hatalmát végérvényesen följárja a Napnak mely kíméletesen ágyúkat vontat ama stratégiai pontokra honnan a szikrázó s mindent beborító fehér tartományt tisztességes hadüzenetet követően lassú de állhatatos tűz alá veszi –

nem vér de hatalmas vízfolyamok támadnak ekkor a legelőbb eleső hóezredék / naszádok vakító ragyogásából még az Ég egyesített erőinek tűzfelelősei is vakulnak s okulnak immár –

mert a hamari diadal egyben nagy veszedelem is mivelhogy már emelkedik a fogó porcukor ára s az ár a folyók partjain s gátjain bizony túlcsap sőt az eltűnt fehér paplan alól reggelre rútul kitakarva ott az esetségekben összegyalázott kifosztott anyaföld: vagy másképpen szólva őszi penészt téli panasszal elkeverő s nyirokkal átítatott de újulni – ha hagyják! – ezer meg száz évesen is kész hazaföld (1996)

Vas megye gazdálkodása adatokban

Vas Megye Önkormányzatának 2007. évi tervezett bevétele: 19 925 982 ezer forint, kiadásai: 20 305 059 ezer forint.

MÉRLEG

Vas Megye Önkormányzata 2007. évi bevételei és kiadásai

Megnevezés	A/Bevételek (ezer Ft)		Eredeti előirányzat Felhalmozási és töké-bevételek	Együtt
	Működési, fenntartási bevételek			
I. Működési bevételek	14 921 925	216 868	15 138 793	
1. Intézményi működési bevételek	2 746 216	62 374	2 808 590	
a.) Támogatott intézmények	1 531 088		1 531 088	
b.) OEP által finanszírozott intézmények	1 210 128		1 210 128	
c.) Önkormányzati Hivatal	5 000	62 374	67 374	
2. Támogatásértéktől működési bevételek államháztartáson belülről	9 163 460	154 494	9 317 954	
a.) Támogatott intézmények	425 525		425 525	
b.) OEP által finanszírozott intézmények	8 597 796	77 247	8 675 043	
c.) Önkormányzati Hivatal	140 139	77 247	217 386	
3. Költségvetési kiegészítések, visszatérülések	0	0	0	
a.) Támogatott intézmények				
b.) OEP által finanszírozott intézmények				
c.) Önkormányzati Hivatal				
4. Önkormányzatok sajátos működési bevételei	3 012 249	0	3 012 249	
4.1 Illetékek	1 700 000		1 700 000	
4.2 Átengedett központi adók	1 312 249	0	1 312 249	
Személyi jövedelemadókból	499 490	0	499 490	
a.) Egységesen	355 000		355 000	
b.) Megye lakosai után 110 Ft/lakos 266 458 fő	29 310		29 310	
c.) Megyei intézmények ellátottai után 5759 fő, 20 000 Ft/fő	115 180		115 180	
Normatív támogatásból	812 759	0	812 759	
a.) Megyei igazgatási és sportfeladatokra 266 458 lakos 150 Ft/fő	39 969		39 969	
b.) Területi gyermekvédelmi szakszolgálat működtetése (0-17 éves lakos) 700 Ft/fő	33 800		33 800	
c.) Megyei közművelődési és közgyűjtésményi feladatokra 91 720 E Ft és 375 Ft/fő	191 642		191 642	
d.) Feladatmutatóhoz kötött támogatás	544 277		544 277	
e.) Normatív kötött felhasználású támogatás	3 071		3 071	
4.3 Bíróságok, pötlékek, egyéb sajátos bevételek				
II. Támogatások	1 784 278	0	1 784 278	
1. Önkormányzatok költségvetési támogatása	1 784 278	0	1 784 278	
1.1 Normatív támogatások	1 694 437	0	1 694 437	
a.) Feladatmutatóhoz kötött támogatás	1 694 437		1 694 437	
1.2 Központosított támogatások	0		0	
1.3 Helyi önkormányzatok színházi támogatása	35 000		35 000	
1.4 Normatív kötött felhasználású támogatások	54 841		54 841	
1.5 Fejlesztési célú támogatások				
III. Felhalmozási és töké jellegű bevételek	0	1 326 118	1 326 118	
1. Tárgyi eszközök, immateriális javak értékesítése	0	341 636	341 636	
a.) Támogatott intézmények		2 274	2 274	
b.) OEP által finanszírozott intézmények				
c.) Önkormányzati Hivatal		339 362	339 362	
2. Pénzügyi befektetések bevételei	0	5 500	5 500	
a.) Támogatott intézmények				
b.) OEP által finanszírozott intézmények				
c.) Önkormányzati Hivatal		5 500	5 500	
3. Felhalmozási célú pénzeszközátvétel államháztartáson kívülről	0	0	0	
a.) Támogatott intézmények				
b.) OEP által finanszírozott intézmények				
c.) Önkormányzati Hivatal				
4. Támogatásértéktől felhalmozási bevételek	0	970 982	970 982	
a.) Támogatott intézmények				
b.) OEP által finanszírozott intézmények				
c.) Önkormányzati Hivatal		970 982	970 982	
5. Önkormányzatok sajátos felhalmozási bevételei		8 000	8 000	
IV. Támogatási kölcsönök visszatérülése, igénybevétele, értékpapírok bevételei	8 800	205 120	213 920	
1. Támogatási kölcsönök visszatérülése áht-on belülről	0	200 620	200 620	
a.) Támogatott intézmények				
b.) OEP által finanszírozott intézmények				
c.) Önkormányzati Hivatal		200 620	200 620	
2. Támogatási kölcsönök visszatérülése áht-on kívülről	8 800	4 500	13 300	
a.) Támogatott intézmények				
b.) OEP által finanszírozott intézmények		2 500	2 500	
c.) Önkormányzati Hivatal		2 000	2 000	
3. Értékpapírok értékesítésének bevétele			0	
V. Hitelek			0	
VI. Pénzforgalom nélküli bevételek	508 989	953 884	1 462 873	
1. Előző évi előirányzat-maradvány, pénzmaradvány igénybevétele	508 989	953 884	1 462 873	
a.) Támogatott intézmények	15 931	128 156	144 087	
b.) OEP által finanszírozott intézmények	483 454	675 728	1 159 182	
c.) Önkormányzati Hivatal	9 604	150 000	159 604	
2. Előző évi vállalkozási eredmény igénybevétele	0	0	0	
a.) Támogatott intézmények				
b.) OEP által finanszírozott intézmények				
c.) Önkormányzati Hivatal				
KÖLTSÉGVETÉSI BEVÉTELI ELŐIRÁNYZAT	17 223 992	2 701 990	19 925 982	
Finanszírozási bevételek előirányzat	379 077		379 077	
			20 305 059	

Vas megye Önkormányzata 2007. évi bevételei és kiadásai

B/Kiadások (ezer Ft)

Megnevezés	Eredeti előirányzat		Összesen
	Működési kiadások	Felhalmozási kiadások	
I. Működési kiadások	17 543 319	235 624	17 778 943
1. Személyi juttatások	7 511 246	0	7 511 246
a.) Támogatott intézmények	3 476 589		3 476 589
b.) OEP által finanszírozott intézmények	3 660 366		3 660 366
c.) Önkormányzati Hivatal	374 291		374 291
2. Munkaadókat terhelő járulékok	2 424 205	0	2 424 205
a.) Támogatott intézmények	1 119 038		1 119 038
b.) OEP által finanszírozott intézmények	1 196 561		1 196 561
c.) Önkormányzati Hivatal	108 606		108 606

3. Dologi és egyéb folyó kiadások	7 280 630	158 377	7 439 007
a.) Támogatott intézmények	1 755 401		1 755 401
b.) OEP által finanszírozott intézmények	5 430 063		5 430 063
c.) Önkormányzati Hivatal	95 166	158 377	253 543
-Dologi kiadások korrekciója		158 377	158 377
- Fejlesztési hitelkamat		96 003	96 003
-Értékesített tárgyi eszk. immat. javak áfa befiz.		62 374	62 374
4. Speciális célú támogatások	327 238	77 247	404 485
4.1 Támogatásértéktől működési kiadások	85 521	77 247	162 768
a.) Támogatott intézmények			0
b.) OEP által finanszírozott intézmények	1 162	77 247	78 409
c.) Önkormányzati Hivatal	84 359		84 359
4.2 Működési célú pénzeszközátvétel államháztartáson kívülre	156 334	0	156 334
a.) Támogatott intézmények	60		60
b.) OEP által finanszírozott intézmények			0
c.) Önkormányzati Hivatal	156 274		156 274
4.3 Pénzbeli kárterítés, egyéb pénzbeli juttatások	3 226	0	3 226
a.) Támogatott intézmények			0
b.) OEP által finanszírozott intézmények	3 226		3 226
c.) Önkormányzati Hivatal			0
4.4 Ellátottak pénzbeli juttatásai	82 157	0	82 157
a.) Támogatott intézmények	82 157		82 157
b.) OEP által finanszírozott intézmények			0
c.) Önkormányzati Hivatal			0
II. Felhalmozási kiadások	0	1 883 178	1 883 178
1. Beruházások	0	1 732 813	1 732 813
a.) Támogatott intézmények		144 903	144 903
b.) OEP által finanszírozott intézmények		438 108	438 108
c.) Önkormányzati Hivatal		1 149 802	1 149 802
2. Felújítások	0	69 000	69 000
a.) Támogatott intézmények		64 000	64 000
b.) OEP által finanszírozott intézmények		5 000	5 000
c.) Önkormányzati Hivatal			0
3. Egyéb felhalmozási célú kiadások, támogatások	0	81 365	81 365
a.) Támogatott intézmények			0
b.) OEP által finanszírozott intézmények		32 000	32 000
c.) Önkormányzati Hivatal		49 365	49 365
III. Támogatási kölcsönök nyújtása, törlesztése, értékpapírok kiadásai	0	207 520	207 520
1. Támogatási kölcsönök törlesztése áht-on belülről	0	200 620	200 620
a.) Támogatott intézmények			0
b.) OEP által finanszírozott intézmények		200 620	200 620
c.) Önkormányzati Hivatal			0
2. Támogatási kölcsönök nyújtása áht-on kívülre	0	6 900	6 900
a.) Támogatott intézmények			0
b.) OEP által finanszírozott intézmények		2 500	2 500
c.) Önkormányzati Hivatal		4 400	4 400
3. Értékpapírok vásárlásának kiadása			0
IV. Hitelek (belföldi finanszírozás kiadásai)	0	239 668	239 668
Önkormányzati Hivatal		239 668	239 668
V. Pénzforgalom nélküli kiadások	59 750	136 000	195 750
1. Tartalék	59 750	136 000	195 750
1.1. Működési tartalék	59 750	0	59 750
a.) Támogatott intézmények (cél-tartalék)	5 200		5 200
b.) Önkormányzati Hivatal (cél-tartalék 54 550 E Ft)	54 550		54 550
1.2. Fejlesztési tartalék: Önkormányzati Hivatal (cél-tartalék)		136 000	136 000
KÖLTSÉGVETÉSI KIADÁSI ELŐIRÁNYZAT	17 603 069	2 701 990	20 305 059

Vas megyei Közgyűlés Intézményeinek 2007. évre engedélyezett létszámkerete (Fő)

Cím szám	Sor szám	Intézmények megnevezése	Költségvetési létszámkeret		Költségvetési létszámkeret nélküli	Teljes munkaidős	Rész-munkaidős
			8 óras foglalkoztatásra átszámítva	évi			
1.	1.	Vas Megyei Önkormányzati Hivatal	2006. 89,00	2007. 50,40	51	50	1
2.	2.	Vasm. Közgyűlés Ellátó Szervezete	38,00	34,00	35	33	2
3.	3.	Vasm. Idősorkorúak Szociális Intézete Acsád	205,00	188,50	189	188	1
4.	4.	Vasm. Idősek Otthona Hegyfalva	71,00	68,00	68	68	
5.	5.	Vasm. Szakosított Otthon Ivánc	129,50	129,50	130	129	1
6.	6.	Vasm. Pszich.Bet. Otth. Sajtoskál	68,00	68,00	72	67	5
7.	7.	Vasm. Idősek Otthona Táplánszentk.	57,00	57,00	57	57	
8.	8.	Vasm. Szakosít. Szociális Intézet Szhely.	108,00	104,00	104	104	
9.	9.	Vasm. Idősek Otthona Vasvár	53,00	52,00	52	52	
3.	10.	Szociális ellátási feladatok	691,50	667,00	672	665	7
10.	10.	Ernusz Kelemen Gyermekvédelmi Int. Gencsapáti	49,25	49,25	50	49	1
11.	11.	B.L. Gyerm. Otthon és Alt. Iskola Ikervár	28,50	28,50	29	28	1
12.	12.	Vasm. Területi Gyerm.védelmi Szolg.és Gyermekoth.	44,00	39,00	39	39	
4.	13.	Gyermek és ifjúságvédelmi feladatok	121,75	116,75	118	116	2
5.	13.	Vasm. Tan.Képességet Vizsg.Szakértői és Rehab.Biz.	0,00	6,00	6	6	
14.	14.	Dr. Nagy L. Gyógytáborozási Int.Köszeg	265,00	240,00	240	240	
15.	15.	Rumi Alt.Isk., Készségfej.Spec.Szakisk., Gy.és D.O.	74,00	70,00	70	70	
6.	16.	Általános iskolai oktatási feladatok	339,00	310,00	310	310	
16.	16.	Kölcsény F. Gimnázium Körmend	27,50	27,50	28	27	1
17.	17.	N.T. Közgazd.Inform.Szakkisk.és Koll.Csepreg	52,30	47,30	48	47	1
18.	18.	Rázsó I. Szakközépisk., Szakisk. és Koll. Körmend	62,60	60,00	60	60	
19.	19.	B.B.A.Gimn.Posta és Bankforg.Szisk. és Koll.Vasvár	42,00	33,00	34	32	2
7.	20.	Középfokú oktatási feladatok	184,40	167,80	170	166	4
8.	20.	Vasm. Onk.Gyerm., Ifj. és Csal.Ud.kp.B.berény	29,00	29,00	30	29	1
21.	21.	Mesebólt Bábszínház Szhely.	17,00	17,00	17	17	
22.	22.	Szombathelyi Szimfónikus Zenekar Szhely.	79,00	79,00	79	79	
23.	23.	Ungaresca Táncgyűttes	1,00	1,00	1	1	
24.	24.	M. Művelődési és Ifj. Közp. Szhely.	40,60	39,60	40	39	1
9.	25.	Művészeti és művelődési feladatok	137,60	136,60	137	136	1
10.	25.	Berzsenyi D. Megyei Könyvtár Szhely.	63,00	59,00	61	52	

2007 – Vas megye ünnepi éve

Interjú Kovács Ferencsel, a Vas Megyei Közgyűlés elnökével

Vas megyéről úgy tartják, gazdag megye egy gazdag régióban. Az egy főre jutó nemzeti össztermék aránya ugyanis magas, a megyei önkormányzatnak nincsenek adósságai, s nem terveznek intézménybezárásokat.

Szigorú, racionális gazdálkodásra azonban ezután is szükség lesz – állítja Kovács Ferenc, a közgyűlés új elnöke, aki először írta alá a megyegyűlés által elfogadott éves költségvetést. Kovács Ferenc persze nem új ember a megyében, huszonöt éve él itt, pontosabban Sítkén, az ő nevéhez fűződik a sítkei zenei fesztivál. Harmadik ciklusban országgyűlési képviselő.

Ez a mostani év azért is fontos esztendő valamennyiünk számára, akik itt élünk a megyében, mert most ünnepeljük Batthyány Lajos születésének 200. évfordulóját. A volt miniszterelnök alapította ugyanis megénkben az első selyemgyárat, s az ő nevéhez fűződik a cukorrépa-termelés meghonosítása, de említhetném az első hazai vízerőművet is Ikerváron. A Batthyány családnak és más nemesi családoknak számos kúriája és kastélya maradt fenn. Megjegyezném, hogy megénkben mintegy 220 település van, s csaknem 400 kastély, illetve kúria – engem is a hajdan megindított kastélyprogram vonzott ide a fővárosból. Emlékbizottságot alakítottunk, és hosszú programsorozatot terveztünk el. Batthyány az 1830-as évektől Ikerváron élt, ezért február 11-én ott kezdődött az ünnepsorozat. Egy nappal később Pozsonyban a Szent Márton székesegyházban megkoszorúztuk Batthyány Lajos keresztelőkadját. A megyei programoknál arra törekedtünk, hogy – különböző vetélkedőkön, versenyeken keresztül – az ifjúság minél jobban megismerje a politikus életútját. A család történetének megismertetését pedig már tavaly elkezdtük azáltal, hogy a megyei képtárban, illetve a körmenői Batthyány Múzeumban kiállítást rendeztünk a Batthyányak Évszázadai címmel. Emlékérmeket is készítettünk, s remélhetőleg az év végére könyvben is összegezni tudjuk az emlékév eredményeit, élményeit, tapasztalatait.

– **Batthyány Lajos több iparágat is meghonosított Vasban, de mi jellemzi a megye gazdaságát most, a XXI. században?**

– Több olyan nagy cég jelent

meg ipari parkjainkban, amelyeknek köszönhetően viszonylag magas az egy főre jutó GDP. Ám ez a kedvező statisztika nem az emberek valóságos jövedelmét tükrözi. (És még kevésbé a közérzetét.) Amikor támogatásokért pályázunk, gyakran az az érzésünk, hogy hátrányos helyzetben vagyunk. Holott a megyei költségvetésnek például vajmi kevés köze van a Szentgotthárdon működő Opel gyár sikereihez, vagy a sárvári Flextronics-éhoz. A foglalkoztatást illetően kedvező a helyzet, de a jövedelmek nem magasak.

– **Mit tehet a megyei önkormányzat?**

– Csupán annyit, hogy az önkormányzat intézményeiben igyekszünk megfelelő bérszínvonalat biztosítani, ami a jelenlegi gazdasági környezetben nagyon nehéz.

Az egész rendszer rossz. Az elmúlt évek inflációja, a nagy állami kiadások miatt magasak az adók, így aztán mindenki kiskapukat keres.

A magas adóelvonás határozza meg az önkormányzatok mozgásterét is. Egyébként a megyei közgyűlés a legnagyobb munkaadó, csaknem ötezer ember dolgozik különböző intézményeinkben.

– **Mekkora költségvetéssel gazdálkodhatnak?**

– 24 milliárd forinttal. Bár ez némileg csökkent, hiszen tíz százalékos normatívacsökkenés volt, miközben a bérek járulékaik és az energiaárak növekedtek. Abban bízunk, hogy a féltől életbe lépő energia-liberalizáció révén valamivel kedvezőbb energiaárakat tudunk kialakítani a szolgáltatóknál. Mindenképpen biztató, hogy a megye tavaly pénzmaradvánnyal zárta az évet. Igyekeztünk jól gazdálkodni. Csak hogy egy érzékletes példát említsék: a gencsapáti kastélyt – ebben állami gondozott gyermekek éltek korábban – egy vállalkozó kapta meg, cserébe azonban többakásos házat épített a gyermekek és a nevelők számára. Hasonló dolog történt Batthyány Lajos ikervári kastélyával is.

– **A normatívacsökkenés miatt változtatniuk kell az eddigi „életvitelen”?**

– Mindenképpen szigorításokat kellett bevezetnünk. Csak a megyeháza működését illetően: a mintegy ötven fős apparátus nyugdíjas tagjainak megköszöntük az eddigi munkát, s inkább fiatalokat vettünk fel. Ez mindenképpen megtakarítást, bércsökkenést jelent. Keressük

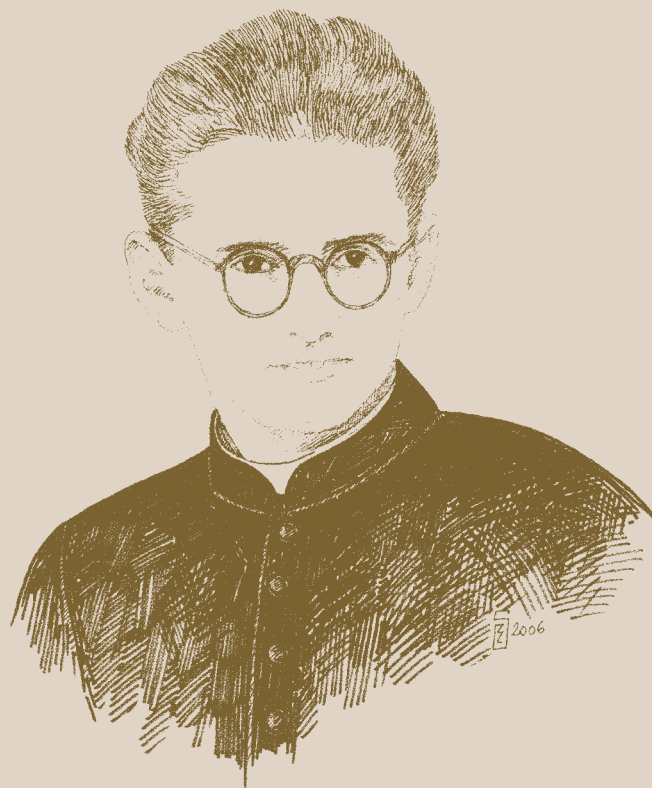
ugyanakkor a legnagyobb kiadási tétel, az energiaárak leszorításának lehetőségét. Igyekszünk az intézményeinkkel egységbe tömörülni, s „energialobbiként” fellépni. Elképzelhető az is, hogy vásárolunk néhány szélérőművet. Nagyon fontos, hogy az intézményi beszerzések is egységesen történjenek. Így jelentős összegeket tudunk megtakarítani, még akkor is, ha sok területen nem várható el a nyereségesség.

– **Mint például az egészségügyben?**

– Igen, bár mi nagyon büszkék vagyunk a vasi ellátásra. A Markusovszky kórház, úgy vélem, példértékűnek számít: nem ráfizetéses. Pedig 1998-ban még csaknem a csőd állapotában volt, de az évek során sikerült stabilizálni a helyzetet. Sőt, jelentős fejlesztések is történtek. Jelenleg például a sürgősségi tömb épül, s ha elkészül, Magyarország legmodernebb kórháza működik majd itt – európai és világszínvonalú technikával felszerelve. Az egészségügyi ellátás jövőjére vonatkozóan azonban nincsenek pontos adataink, még az ágyszámok ismeretében sem. Egy dolog biztos: a törvények értelmében a fekvőbeteg-ellátás működtetése vidéken a megyei önkormányzatok feladata. S tény az is, hogy szükség van a kórházi ellátás racionalizálására, hiszen bizonyos esetekben a modern technika már nem teszi szükségessé a többnapos kórházi tartózkodást.

– **Milyen egyéb beruházásokat terveznek?**

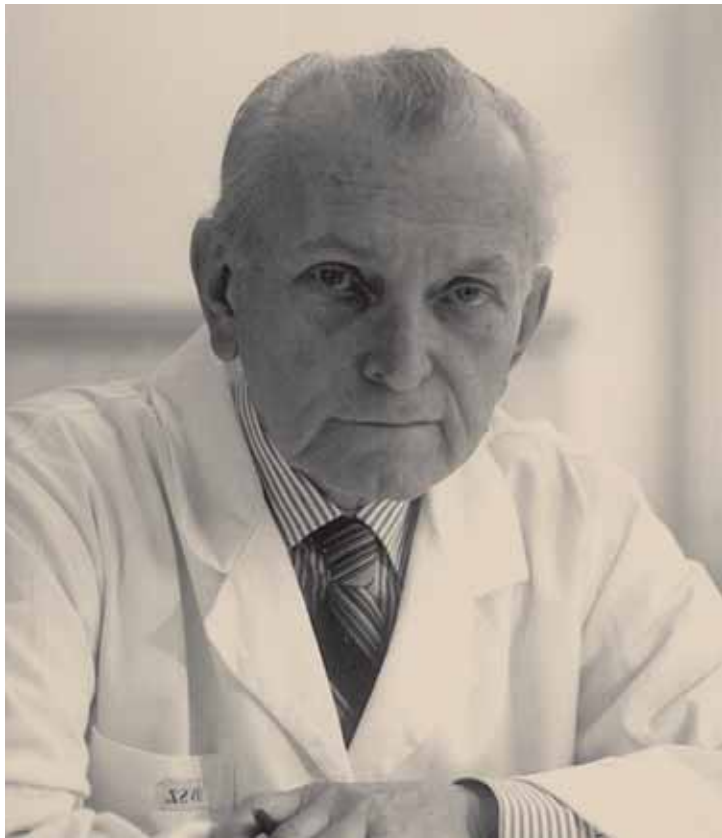
– Százmillió forintos alapot hoztunk létre a kistéleplések segítésére. Kamatmentes kölcsönt nyújtunk az infrastrukturális beruházásokra pályázóknak, hogy meglegyen az önrészünk az uniós alapok eléréséhez. A megyei önkormányzat, talán az országban egyedül, jelenleg is fenntartja a balatonberényi gyermektáborát, ennek felújítása most folyik. A kistéleplések gyermekei térítésmentesen tölthetnek el ott egy-egy hetet, de minden vasi gyermeknek lehetősége lesz ott nyaralni. Balatonlellén szállodánk van, abban a köztisztviselők üdülési csekkkel kedvezményesen pihenhetnek, van egy üdülőházunk Badacsonyban, amit szintén most újítunk fel. Szeretnénk elérni azt is, hogy minél előbb megépüljön a regionális repülőtér. Olyan repülőtér szeretnénk, amelyik akár Bécs vagy Pozsony alternatívája is lehet.

Brenner János-émlékév

Vas megye vértanújának emlékére 2006. advent harmadik vasárnapjától 2007. advent harmadik vasárnapjáig tart, és számos olyan célt tűzött maga elé, valamint számos olyan eseményt szervez, amely nem csak a Szombathelyi Egyházmegye katolikus közössége számára mutatkozik fontosnak. Az emlékév jelmondata a Rómaiakhoz írt levél nagyszerű kijelentése: „Az Isten-szeretőknek minden a javukra válik.” Mindenkinek feltűnhetett, hogy a megyében az adventi koszorú harmadik gyertyája piros színű volt – ezzel a kivételes emlékeztetővel indult a fél évszázada megölt papra emlékező és emlékeztető esztendő. Az év eseményei egyrészt Brenner János helyi kultuszának ápolását célozzák, másrészt olyan igényűek, hogy az összmagyarság történelmi tudatát is gazdagítsák. Lesznek kiállítások és zárandoklatok, lesz hittanverseny és körmenet, lelkipraktikum, ifjúsági tábor és tudományos előadássorozat, s több művészi alkotást is felavatnak a vértanú tiszteletére. Kiemelkedő események azok az imánapok, amelyek Brenner János boldoggá avatásáért fohászok: ebben az évben folytatják le a boldoggá avatás egyházmegyei szakaszát, és idén lesz a felterjesztés Rómába.

Részletes információkkal szolgál a *Segédkönyv a Brenner János-émlékévre című kiadvány, amely megrendelhető a Püspöki Hivatalban; illetve az egyházmegye weboldala: www.szombathelyi.ehazmegye.hu és az emlékév honlapja: www.brennerjanos.hu*

István Lajos professzor 85. éves

Mondatok Víz E. Szilveszter köszöntőjéből. (2007. március 22-én, Megyeháza, Dízsterem)
Az Akadémia elnöke az ünneplott professzor, a közéleti ember és „igazi Vas megyei polgár” hitvalló szavaihoz kapcsolódott. „Hidat kell építeni, kerítéseket kell bontani és ugyanakkor harangozni kell. Hidakat kell építeni, igen, ez a feladatunk, hidat építeni a jó emberek között, de nem engedni meg, hogy a hídra feljöjjenek, akik nem oda-
valók. Kerítéseket kell bontanunk, igen az a feladatunk akkor, amikor kordonokat építenek. Harangozni kell, igen. Mikor harangoznak falun? Amikor tűz van, amikor baj van, amikor temetnek.” Víz E. Szilvesz-

ter beszéde második felében annak a három szónak a jelentését bontotta ki, amelyeket Erdő Péterrel és Schweitzer Józseffel hármójuk közös könyve címévé emeltek: Hit, erkölcs, tudomány. „Hitre van szükség és olyan hitű emberekre, mint István Lajos professzor. Mert hit nélkül igazán nem lehet sikereket elérni. Hit nélkül sem egy család, sem egy kis közösség, sem egy város, egy megye, de egy nemzet sem tud érvényesülni. Hitre van szükségünk, hinni abban, hogy egyszer majd jobbra fordul a sorsunk. A hit mellett erkölcsre is szüksége van ennek a nemzetnek ahhoz, hogy végül is egyszer talán kiérdemeljük azt, amit az évszázad-

dok során százszor és százszor megimádkoztunk, hogy teljes szabadságban és igazi emberi méltóságban tudjunk élni. És az erkölcs nemcsak kovászát adja a családi életnek, nemcsak az emberi méltóságot emeli megfelelő pozícióba, hanem igazából a tudomány számára, de tulajdonképpen még a gazdaság számára is nagyon fontos. Mert nem működik az a gazdaság, ahol nem bízik az egyik a másikban. És a tudós ethosza, azaz az igazság keresése erkölcsi támaszt is ad.” „Harangozni kell, mert baj van. Baj van Európában, baj a mi kis országunkban. Mert mi hiányzik? Az, ami megvan István Lajos professzorban: a hit, az erkölcs, a tudósi magatartás.”

A megyei önkormányzat által 2007. március 15-e alkalmából adományozott kitüntetések és elismerések

VAS MEGYE GAZDASÁGÁÉRT DÍJ

Linde Gáz Magyarország Rt. Répcelak
Tar Károly Sárvár, TARA VIS Kft. ügyvezető igazgatója

PÁVEL ÁGOSTON EMLÉKPLAKETT

Csák Zsófia Vas Megyei Múzeumok Igazgatósága, Savaria Múzeum osztályvezetője, történész
Erdélyiné Horváth Terézia Alapfokú Művészeti Iskola Óriszentpéter igazgatója
Prof. dr. Puskás János Berzsényi Dániel Főiskola Természetföldrajzi Tanszék főiskolai tanára, PhD, Habil
Szalay Istvánné Gróf Apponyi Albert Általános Iskola Gencsapáti tanítónője
Vincze Tibor Csaba Szombathely, nyugalmazott építészmérnök

VITÉZ BOTH BÉLA EMLÉKDÍJ

Bödör István (posztumusz) 1922-1964 volt hadnagy

VAS MEGYE KÖZGYŰLÉSE ELNÖKÉNEK EMLÉKÉRME

Tuba László Szombathely, nyugalmazott tartalékos ezredes

VAS MEGYE ÖNKORMÁNYZATA SZOLGÁLATÁÉRT KÖZIGAZGATÁSI TAGOZATA

Bolfán Istvánné Bük, nyugdíjas köztisztviselő
Horváth Béláné Ikervár, Meggyeskovácsi nyugalmazott jegyzője
Rónafalviné Pintér Zsuzsanna Vas Megyei Közgyűlés Ellátó Szervezete igazgatóhelyettese
Süle Józsefné a vépi Polgármesteri Hivatal adóügyi főelőadója
Szukics Imréné Csörötnek, Rátót-Rábagyarmat-Nemesmedves Községek Körjegyzősége gazdálkodási főelőadója
Vaspöri Lajosné az óriszentpéteri Polgármesteri Hivatal adóügyi főmunkatársa

VAS MEGYE ÖNKORMÁNYZATA SZOLGÁLATÁÉRT OKTATÁSI TAGOZATA ELISMERÉSRE

Farkas Ferencné a jánosházi Szent Imre Általános Iskola tanára
Horváth Gyözőné Tanakajd, a vasszécsenyi Ambrózy-Migazzi István Általános Iskola tanára
Kozorics István Magyarnádalja, a körmendi Rázsó Imre Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium gyakorlati-oktatásvezetője

Dr. Rakos Katalin a Berzsényi Dániel Főiskola Tanítóképző Intézetének intézetigazgatója, főiskolai docens

Tárczy Katalin a bói Körzeti Általános Iskola és Óvoda tanára
Ugróczky Ferenc Szombathely, a vépi FVM Középiskola, Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium tanulmányi és továbbképzési igazgatóhelyettese

VAS MEGYE ÖNKORMÁNYZATA SZOLGÁLATÁÉRT KULTURÁLIS TAGOZATA ELISMERÉSRE:

Dr. Fűzfá Balázs Berzsényi Dániel Főiskola Irodalomtörténeti Tanszék docense, PhD.

Nagy Gábor Sítke, Soltis Színház vezetője
Németh István Szombathely, nyugalmazott tanszékvezető docens
Ráplai Róbert SZOI Takács Jenő Zeneiskola Szentgotthárd zenetanára
dr. Smidt Erzsébet Vas Megyei Múzeumok Igazgatósága, Savaria Múzeum tagintézmény igazgatója, történész
Szabó Gizella Vas Megyei Múzeumok Igazgatósága, Savaria Múzeum tagintézmény igazgatója, könyvtáros
Szájér Istvánné Kemenestárodfa, Csaba József ÁMK Csákánydoroszló tanítónője
Táky György Szombathelyi Szimfonikus Zenekar trombita szólamvezetője

VAS MEGYE ÖNKORMÁNYZATA SZOLGÁLATÁÉRT GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELMI TAGOZATA ELISMERÉSRE:

Friedrich Tiborné Szombathely, Eruszt Kelemen Gyermekvédelmi Intézmény Gencsapáti család gondozója
Molnárné Tarr Rita Sárvár, ÁNTSZ Sárvár és Celldömölki Kistérség Intézete városi vezető védőnője
Németh Anna Vas Megyei Batthyány Lajos Gyermekotthon és Általános Iskola Ikervár lakásotthon vezetője
Tóth Andorné Arany János Általános Iskola Szentgotthárd pedagógusa
Tóthné Mesterházy Judit Sé, Vas Megyei Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat és Gyermekotthon, Szombathely család- és utógondozója

VAS MEGYE ÖNKORMÁNYZATA SZOLGÁLATÁÉRT EGÉSZSÉG- ÜGYI TAGOZATA ELISMERÉSRE:

Dr. Bárány Győző a körmendi Dr. Batthyány Strattmann László Kórház Kft. orvos-igazgatója, sebész főorvos
Dr. Ferentzi Judit Markusovszky Kórház Szemészeti Osztályának főorvosa

Dr. Gagyí Dénes Markusovszky Kórház Csecsemő és Gyermekgyógyászati Osztálya Prenatalis Centrumának főorvosa
Kiss Erzsébet Celldömölk, nyugdíjas védőnő
Németh Ferencné a sárvári Medicus Bt. körzeti közösségi szakápolója
Pál András Markusovszky Kórház műszaki ügyintézője
Tarczi Jánosné Celldömölk, a Kemenesaljai Egyesített Kórház ápolási igazgatója
Dr. Varga László Markusovszky Kórház Urológiai Osztályának orvosa

VAS MEGYE ÖNKORMÁNYZATA SZOLGÁLATÁÉRT SZOCIÁLIS TAGOZATA ELISMERÉSRE:

Csóka Antal Vas Megyei Idősek Otthona Hegyfalva, műszaki csoportvezető
Poór László Szombathely, Magyar Vöröskereszt Vas Megyei Szervezete igazgatója
Racker Mátyásné Egyházasközpont, Mozgássérültek Vas Megyei Egyesülete Körmendi Gondozási Központ vezetője
Varga Ferencné Vas Megyei Szakosított Otthon Ivánc, osztályvezető ápolója
Wagner Lászlóné PTE ETK Szombathelyi Képzési Központ Szociális Munka Tanszék főiskolai adjunktusa

VAS MEGYE ÖNKORMÁNYZATA SZOLGÁLATÁÉRT SPORT- TAGOZATA ELISMERÉSRE:

Baranyai Sándor Körmend Város Önkormányzata sport-
szakfőtanácsosa
Kiss Zoltán Szombathely, Vas Megyei Sportigazgatóság sportreferense
Kovács László a szentgotthárdi Arany János Általános Iskola testnevelő tanára
Mesterházi László a nádasdi Széchenyi István Általános Iskola testnevelő tanára
Németh Károly nyugdíjas, volt ölbői sportelnök

A Vas Megyéért Egyesület 2007-ben a korábbi évektől eltérően két kiemelkedő személyiség munkáját ismerte el. A megyebálon vette át az Év Embere kitüntetést dr. Lakner László igazgató-főorvos és Garas Kálmán fotóművész.

Régészeti kutatás Vasban – 2006

A régészeti kutatás varázslatos és romantikus időszaka az 1980-as évek második felétől véget ért Magyarországon. Vas megyében ez kis késéssel, 1996-tól következett be, amikor megkezdődtek a magyar–szlovén vasútvonal építésével kapcsolatos megelőző feltárások. Ez az jelenti, hogy az évi néhány hetes, 1-2 hónapos és néhány száz négyzetméterre kiterjedő ásatásokat több hónapig elhúzódó és több ezer négyzetméteres nagyságrendű munkák váltották fel. A csak kézi feltárási módszerek mellett megjelentek a gépek.

Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az, hogy az elmúlt évben is már januártól a terepen tevékenykedtünk (sárvári várrekonstrukció) és a karácsonyi ünnepek előtt és után is dolgoztunk (Szombathely–Bartók terem: római ko-

tunk a kora újkori temető területén. A szombathelyi Mátyás kir. u. 14. alatt a római kori város külső iparos telepének hulladékát ismerhettük meg egy társasház kivitelezését megelőzően a nyár folyamán, majd megindult a Fő tér rekonstrukcióját végigkísérő szakfelügyeleti ásatásunk (eredményei: középkori városorony lokalizálása, római kori városrészek) második szakasza. (Az első a 2005. évben volt.) Nagy kihívást jelentett a Kőszegi utcai parkolóház megelőző feltárása, amely négy hónapig tartott. Július és december között tártuk fel a szombathelyi Oladi plató megelőző feltárása során egy középső újkori (Magyarországon az első teljes egészében megkutatott ilyen korú falu lesz), egy késői újkori (különlegessége a számtalan ember- és állatszobrocska) és egy középső réz-

helyi Ferences kert, ahol a római kori látványpark földmunkálatai során is figyelniünk kellett azt, hogy a valódi római kori emlékeket el ne pusztítsák. Ezen túl a településrendezési tervekhez előírt hatástanulmányokat is elkészítettük, pl. Gyöngyösfalu, Táplánszentkereszt és Vép, ami a községek ismert adatainak összegzését, de újabb terepi gyűjtést is jelentett. Továbbá Felsőcsatár, Narda, Vaskeresztes, Horvátlövő földgazellátási hatástanulmányát is elkészítettük, ahogy a Vép – Hévíz 400 kV-os távvezeték nyomvonalának hatástanulmányát is.

Egyre nyomasztóbb terhet jelent a rendszerváltás óta bekerülő hatalmas mennyiségű régészeti leletanyag raktározása és megőrzése. Nem volt ez másként az elmúlt évben sem. Savaria, az Oladi plató és a vati elkerülő szakasz ásatásairól hatalmas mennyiségű (kb. 700 láda, 1 ládában kb. 10-20 kg lelet, továbbá vagy 400 szinte ép edény a római kori sírokból) leletanyag került raktárainkba. Ez igen nagy kihívás a nagy

ri település és temető). Február 6-tól – hóesésben kezdve – Szombathelyen a Paragvári utcában, a Művészeti Gimnázium új épületének helyén Pannonia legkorábbi és talán leggazdagabb temetőjének 110 sírja került megmentésre. Ma ennek válogatott anyagából kiállítást tekinthetnek meg az érdeklődők a Savaria Múzeumban. Márciustól novemberig tartottak Szombathely nyugati városrészén a közmű-rekonstrukciós építkezésekkel kapcsolatos leletmentéseink, amelynek során római kori kutak, sírok, épületmaradványok kerültek dokumentálásra. Április és május hónapokban Répcelakon egy új utcarész kialakítását megelőzően végeztünk kutatást, ami egy középső újkori (Kr. e. 5000 körül) település részletének megismerését eredményezte. Közben Szombathelyen a Szily J. utca 18. sz. alatt a római kori város egy újabb utcájának részletét tártuk fel, a Kis u. 1. alatt pedig egy római- és egy Árpád-kori temető részleteit. Mindkét esetben társasházak építését megelőzően zajlottak kutatásaink. Sárváron, a Nádasdy F. utcában leletmentést folytat-

kori (Kr. e. 3200 körül) település részleteit. Augusztus első két hetében befejeztük a Mesteri-intaházai római kori villa, Árpád- és középkori temető 2001 óta tartó kutatását, amely a BDF régésztechnikus képzésének tanásatásorozata volt. Ugyanezen hónap második felétől december közepéig tartott legnagyobb volumenű munkánk, az M86 négyásvos gyorsforgalmi főút Vát elkerülő szakaszának megelőző feltárása két lelőhelyen. Ennek eredménye: rézkori, kora és középső bronzkori, kora vaskori, kelta, Árpád- és középkori települések részletei.

Az év folyamán sikerült elkészítenünk a bozsoki Kalapos-kő digitális geodéziai felmérését, amely ezen hazánkban egyedülálló őskori szabadtéri szentély további feldolgozásához alapvető.

Az ásatások napi tevékenysége mellett azonban a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal által előírt szakfelügyelet munkákat is el kellett látnunk. A legnagyobb és folyamatos ilyen feladatot a megyei gázberuházások ellenőrzése jelenti. Fontossága miatt még egyet emelnék ki. Ez a szombat-

mennyiségű – főleg – kerámiák mosása és restaurálása miatt. A különleges és extra leletek (pl. újkori festett edények és szobrok, római kori üvegek, szegekkel kiverett lábbeli, csontmarkolatok kések) aprólékos, ezért hosszadalmas és komoly munkát igényelnek restaurátorainktól. A leletek elhelyezése és megőrzése a jövő generációi (kutatók és látogatók) számára – törvény által kötelezően előírt feladata a múzeumnak. E területen égetően fontos raktári kapacitásokat biztosítani, hiszen 2007 közepétől már egyetlen négyzetméternyi üres helyünk sem lesz.

Röviden az idei év legfontosabb feladatairól. Befejezzük a vati elkerülő út és az Oladi plató megelőző feltárását. Elvégezzük Szombathelyen a Magellán-üzletközpont és irodaház területén a próba- és az esetleg szükséges megelőző feltárást, újabb ásatások lesznek az Iseum területén is.

*Ilon Gábor régész,
a Vas Megyei Múzeumok
Igazgatóságának általános
igazgatóhelyettese*

Vas megyei fejek

Radó Kálmán

Ősi nemesi család sarja, Répcelakon született 1844-ben. 23 évesen már a sárvári járás főszolgabírájaként, 1869-től a sárvári kerület Deák-párti országgyűlési képviselőjeként tevékenykedett. 1881-ben neveztek ki a győri Rába-szabályozás kormánybiztosának, 1882-től volt Vasvármegye főispánja. „Erélyes és a mellett humánus kormányzása a vármegyét a fejlődés magas fokára juttatta; mintavármegyeként kezdik

emlegetni s méltán, mert az ősi székház falai között a magyar állameszme lelkes kis csapataja igyekszik megfelelni a modern közigazgatás kívánalmainak, az ezredéves intézmény keretében önzetlen munkássággal megvalósítani a gyors, humánus, igazságos közigazgatásnak modern ideálját” – írja róla 1898-ban a Borovszky-féle Vasvármegye kötet. Utak, vasút, közművelődési intézmények hirdetik Radó Kálmán főispán sikeres munkáját a megyében. A felelős államférfi egyben gondos gazda is volt: a répcelaki Radó-uradalom a Nyugat-Dunántúl mintagazdaságaként emlegettetett Radó Kálmán birtoklása idején. 1899. július 1-jén hunyt el, a répcelaki családi sírboltban nyugszik.

Horváth Boldizsár

„Az utolsó miniszter halt meg az első miniszterumból: az Andrássyéból, mely még ott függ a magyar nemesi házakban a falakon (a többi már nem teszi az ember ráhába) és ott van szélről egy körteképpé pápaszemes öreg úr; az volt Horváth Boldizsár” – írta Mikszáth Kálmán 1898-ban, az akkor elhunyt egykori igazságügy miniszteréről. Horváth Boldizsár 1822. január 1-jén született, fiatal

jogászként a negyvenes évek elején a pesti szabadelvű lapokba írt cikkeivel vonta magára Deák Ferenc figyelmét. 1848-ban országgyűlési képviselővé választották, a szabadságharc bukása után ötévi várfogságra ítélte a hadbíró, de 1850-ben amnesztiát kapott. Hazatérve szülővárosába ügyvédi irodát nyitott, de hamar visszatért a közéletbe: 1865-től újra képviselőként dolgozott. A kiegyezés után gr. Andrássy Gyula az igazságügyi tárca vezetésével bízta meg. Négyesztendő minisztersége alatt az igazságszolgáltatás modernizálásáért dolgozott: elválasztotta a közigazgatást a bíraskodástól, megszervezte a törvényszékeket, megreformálta a kúriát és a királyi táblát, a büntető gyakorlatban a humánusabb felfogást képviselte és követelte meg. 1871-ben vált meg miniszteri székétől, de amíg egészsége engedte, képviselőként továbbra is részt vett a törvényalkotási munkában. Szépirodalommal is foglalkozott: 1887-től a Kisfaludy Társaság tagja volt. Az MTA 1861-ben levelező tagjává, 1868-ban tiszteletbeli tagjává választotta. 1898. október 28-án hunyt el.

Széll Kálmán

1843-ban Gasztonyban született. Budapesten jogi tanulmányokat végzett, 1866-ban avatták doktorrá. Felesége Vörösmarty Mihály leánya, Ilona volt. Széllt 1867-ben a szentgotthárdi járás szolgabírájává, majd a kerület országgyűlési képviselőjévé választották. 1875. március 2-től 1878. október 11-ig pénzügyminiszter volt. Minisztersége alatt számos pénzügyi törvény jelent meg. 1881-ben az újjáalakuló

jelző hitelbank elnöke lett. A Dunántúli Közművelődési Egyletnek alapítása óta elnöke volt. Szombathely 1893-ban díszpolgárrá fogadta. 1899. február 26-án miniszterelnök és ideiglenes belügyminiszter lett, 1903. június 16-án mondott le. A koalíció idején – 1905-től – az Alkotmánypárt elnöke volt. A koalíció bukása után már nem szerepelt a politikai életben, gazdasági téren azonban továbbra is tevékenykedett: rátóti birtokán mintagazdaságot létesített. Még képviselőként idején kötött szoros barátságot Deák Ferencel, Deák minden év nyarán hosszabb időt töltött Rátóton, Széll Kálmán vendégeként. Ennek emlékét is őrzi ma az a 13 tölgyfa a rátóti Aradi-ligetben, amelyeket a hagyomány szerint Deák Ferenc ültetett a vértanúk emlékére. „Széll formulájától, mint valami tündérvessző suhintásától, falak omlottak, hidak támadtak és a két tábor, mely emberemlékzet óta harczokat vív egymással, most együtt szívja a békepipát a Lloyd-termekben” – írja Mikszáth Széll Kálmán miniszterelnökségének idejéről. Széll Kálmán 1915. augusztus 16-án hunyt el Rátóton.

B.P.

A gyógyító bor

„A bor az embert sokszor segíti. Erősíti a gyenge gyomrot, felfrissíti a lankadó erőt, gyógyítja a test és lélek sebeit, elűz bánatot és szomorúságot, örömet okoz és barátok között kedvet éleszt a beszélgetésre.”

Szent Ágoston

Már a római időkből fennmaradt annak bizonyítéka, hogy a bort orvoslásra is használták. Catótól ismerjük pl. az emésztést elősegítő, vagy a nehéz

vizelést könnyebbé tevő borok készítését. Általánosságban elfogadott például a mai napig az, hogy a szép savakkal rendelkező boroknak étvágygerjesztő hatásuk van.

Hazánk egyik legtöbb savat tartalmazó fehérborának termőhelye a festői szépségű Ság hegy a Kemenesalján. Sági bort ivott a legenda szerint Otto von Bismarck, az egykori német vaskancellár is. Egyenesen orvosai javaslatára fogyasztotta a sági bort, akik állítólag vesebetegségét kezelték vele.

A BOR MINT VITAMIN

Ma, a táplálékiegészítők és multivitamin-készítmények korában nem árt, ha tudjuk, hogy a borban több mint 15 vitamin található. (Főleg B- és P-vitaminok. A legtöbb vitamin a must erjedési időszakában keletkezik. A B-vitaminok hatása sokrétű: vércukorszint-szabályozás, izomfeszültség oldása stb. A vörösborok B12-vitamintartalma segít a vas megkötésében és a vörösvértestek képzésében.) Ezek mellett számos ásványi anyagot és nyomelemet is tartalmaz a bor, amelyek szervezetünk anyagcseréjéhez nélkülözhetetlenek.

A bioelemek közül a bor káliumból tartalmaz a legtöbbet. A kálium hiánya szívritmuszavarokat okozhat, gyorsítja a pulzust és csökkenti a vérnyomást. A borban lévő magnézium véd az érlemesedéstől, hiánya idegességhez vezethet.

BOR ÉS TERÁPIA

Siegfried Held a következő borte-rápiákat ajánlja.

Általános gyengeségre: Száraz burgundi óborok, rizlingek vagy más, harmonikus savakkal rendelkező, ásványi anyagokban gazdag borok. Segítik az idősebb szervezet anyagcseréjét, csökkentik a koleszterinszintet, javítják a légzést és az alvást. Ebédhez fehér-, vacsorához vörösbor fogyasztását javasolja, napi 1,5-3 decit.

Puffadásra száraz fehér újborokat, napi fél litert igyunk, mivel a bélrendszer ellen ható ásványi sókat és nyomelemeket tartalmaznak.

Étvágytalanságra legjobbak a könnyű, de régebbi évjáratú vörösborok, étkezés előtt fél órával 1,5 decit fogyasztva. Vérellátási zavarokra nagy általánosságban javasoltak vörösborok, de főként a nem túl nehezek, mivel tágitják az ereket és javítják az erek rugalmasságát. Egy palackot (75 cl) nyugodtan elfogyaszthatunk kétnaponta! Meghűléses betegségekre fiatal fehérbor, vulkanikus termőhelyről, kedvező C-vitamin és vastartalom. A főétkezések között, akár hevítve (nem forralva!) is, „forralt-borként”, 5 decilitert. Az igazi bort megtalálni persze nem egyszerű feladat. És ügyeljünk a mértékletességre is, ahogy Theodor Heuss írta: Ki bort iszik, imádkozik, aki vedel, elkárhozik.

A NÁSZÉJSZAKÁK BORA

A somlói borhoz kötődik az egyik legszebb borlegenda (vagy valóság?) hazánkban. A Habsburg Ház tagjai csak somlóit fogyasztottak a nászéjszakán, hogy fiúgyermekük szülessen, és így gondtalanul biztosítva látták a családban az utódlást. Mindenesetre kimutat-

ták a Somló környéki falvakban: az elveszülések között az országos átlagnál gyakoribb a fiúgyermek születése.

A már idézett Hamvas Béla írta: „A Somló hegyén hallottam beszélni: egy magyar gróf Indiába utazott vadászni. A rádza vendége volt és mikor elbúcsúzott, meghívta Magyarországra. Még ugyanabban az évben a rádza csakugyan meglátogatta, s akkor egy téli este, baráti poharazgatás közben elbeszélte szívének bánatát. Alighogy megnősült, szép fiatal nőt vett el, de ő, bár harmincöt éves sem volt, férfiasságát elvesztette. Hiába ment szanatóriumba. Hiába hivatott világhírű orvosokat, hiába pasztilla, kúra, injekció, az elvesztett férfiasság nem tért vissza. Szegény asszony már a búskomorság, szegény rádza már az örület szélén állt. A magyar gróf nem szólt egy szót sem, csak hívatta a kulcsárt és somlói bort hozatott. Aztán parancsot adott, hogy a rádza szobájában mindig legyen somlói, s mikor indiai vendége elutazott, egy láda bort ajándékozott neki. Néhány hét múlt csak el, s a posta Indiából sürgönyt hozott. Ez volt az egész: Köszönöm barátom. Kérek még tíz láda somlót.”

Pannónia gazdag borvidékekben és borokban: Soprontól Szekszárdig, Pannonhalmától Villányig, a Somlótól és a Ságtól a Balaton környékének borvidékeiig. Egy alapos és kimerítő fürdőzéssel eltöltött nap után kóstoljuk meg a fürdőhely környékének helyi, jellegzetes borait is! És egy kellemes borozgatással eltöltött este után nemcsak a fürdőzésnek, hanem a mértékletesen elfogyasztott jótékony hatású bornak is köszönhetjük könnyű álmunkat.

Majthényi László

Önneveléssel az egészségért

Sokan gondolják úgy, hogy csak a véletlenül múlik, kinek a szervezetében keletkezik rosszindulatú daganatos megbetegedés. Pedig ez nem kizárólag a szerencse kérdése, a genetikai adottságok, a veseszületett hajlam mellett számos környezeti és életmódbeli tényezőt tartanak számon, amelyek elősegíthetik vagy gátolhatják a betegség kialakulását. „Egészséges táplálkozás egészséges életmód” halljuk a receptet gyakran a szakemberektől. Tanácsaikat ilyenkor tavasszal könnyebb is megfogadni: indul a zöldségek, gyümölcsök szezonja, a kellemes időjárás pedig a szabadba csábít, mozgásra ösztönöz. Az egészséges életmód receptjét Dr. Szálek Judit onkológustól kértük.

– Úgy olvastam, hogy egy statisztika szerint a daganatos megbetege-

dések közel 70 százaléka a táplálkozással hozható kapcsolatba és a legtöbb daganatos megbetegedésnek külső oka van, beleértve az étrendi tényezőket is. Igaz ez?

– Életünk legnagyobb értéke az egészség. Valódi értelme nemcsak a betegség hiánya, hanem az ember teljes testi, szellemi és szociális jóléte. Mindannyian olyan társadalmi közegben élünk, amelyben hatások sorozata döntő módon befolyásolja egészségügyi állapotunkat. E hatások egyik része – pl. életkor, öröklődés – olyan tényező, amin nem tudunk változtatni. Azonban vannak életünknek más területei is, amit többé-kevésbé befolyásolhatunk. Ilyenek például a táplálkozási szokásaink. Kutatások egész sora bizonyítja, hogy szoros összefüggés van egészségünk és az életmódunk között. Egyes kutatók

szerint 60-70%-ban határozzák meg egészségügyi állapotunkat a táplálkozás, a dohányzás, a mozgáshiány.

– Miként táplálkozunk helyesen egészségünk megvédése érdekében? Mit tanácsolna, hogyan alakítsuk ki mindennapi étrendünket?

– A mai rohanó életmódnak köszönhetően sokan alig figyelnek arra, mit esznek és mikor. Nem ügyelnek az ételek minőségére, sem a mennyiségére. Táplálkozásunk fő hibái a túltápláltság, a zsír, cukor, só és kalória többletbevitel, valamint az, hogy nem fogyasztunk elegendő zöldséget, gyümölcsöt, rostos ételt. A napot 1-2 pohár, nem túl hideg vízzel tanácsos kezdeni, amit még a nap folyamán további 6-8 pohár kövesse. A reggeli nap legfontosabb étkezése! Energiát biztosító ételekben legyen gazdag: a kenyér mellett más gabonafélét is kell enni, müzlit például gyümölcsleves, tejjel, joghurttal vagy főtt pehelyként, friss vagy aszalt gyümölcscsel. Fehérjeforrásként szója vagy tehéntej fogyasztható. Ajánlott néhány szem dió, friss gyü-

mölcs vagy gyümölcslé és minden étkezés után jó megenni egy almát is. A déli étkezésnek kell tartalmaznia salátát (például paradicsomot, paprikát, céklát vagy hagymát, fejes salátát). Hetente 2-3 alkalommal ajánlott a főzelék fogyasztása illetve a hüvelyesek – lencse, csicseriborsó – kombinálva gabonafélével, például rizzzel. Száraz hússok, gyakori halfogyasztás, gyümölcs utóételként. A vacsora nélkülözhető felnőtt ember számára. A vacsorától

való tartózkodás nagyobb nyugalmi időszakot biztosít az emésztőrendszernek. Ha fogyasztunk vacsorát, könnyűnek kell lennie, lehet például gyümölcs, kétszersült, teljes kiőrlésű piritós. Minimum két órával lefekvés előtt együnk utoljára. Tehát a régi mondás, mely szerint reggelizz, mint a király, ebédelj, mint a polgár és vacsorázz, mint a koldus, ma is követendő útmutató.

M.E.

Vas megye a magasból

Hármashatás a hármashatár városában

Szentgotthárd és Kistérsége idegenforgalmára ható ausztriai eredetű környezeti ártalmak

Szentgotthárd az ország legnyugatibb városa, a Szlovénia, Ausztria által közrevelt hármashatár metszéspontjában található. Két folyója a Rába és a Lapincs. Három ország nemzeti parkja található itt. A szlovéniai Goriscko Nemzeti Park, mely kistérségünk egyik részének, a Vend-vidéknek és az Őrségi Nemzeti Parknak szomszédja, valamint az ausztriai Dél-Burgenland Raab Naturpark, mely a várost szegélyezi Nyugat felől.

2002-től a folyamatos pénzügyi elvonások, a növekvő munkanélküliség, valamint az adósságnövekedés egyértelművé tette a struktúraváltás szükségességét. A városvezetés kidolgozott egy hosszú távú turisztikai koncepciót, mely determinálta, hogy bevételeink fő forrása az idegenforgalom legyen. Szentgotthárd földrajzi adottságai, nevezetességei, az Őrségi Nemzeti Park, a Vend-vidék, számos turisztikai attrakció és az itt élő három nemzetiség évszázados kulturális öröksége garanciája álmai megvalósításának. Számos terv és elképzelés született, melyek közül talán a legfrissebb, egy világversenyre is alkalmas vadvízi szlalompálya kialakítása a

Sajnos mindezt beárnyékolja az Ausztriából érkező környezet-szennyezés. Szomorú, de manapság Szentgotthárdot a „hármashatás” városának is lehet nevezni:

1. Rába folyó börgyárak által okozott szennyezése
2. Lapincs folyó geotermikus vállalat általi szennyezése
3. Az ipari park osztrák oldalára tervezett hulladékégető.

Az első hatás: osztrák vízügyi szakemberek elismerték, hogy a Rába folyón Szentgotthárdnál négy éve tartó habzás osztrák oldalról érkezik. A környezetszennyezést a határ menti három börgyár élővízbe kerülő mosószertartaléka okozza. Ez év januárjában került nyilvánosságra annak az átfogó biológiai vizsgálatnak az eredménye, mely tudományosan is bizonyítja, hogy ez a szennyezés súlyos károkat okoz az élővilágban, mely már szinte katasztrofális méreteket ölt.

Mint ismeretes, 2006 májusában megállapodás született a magyar és osztrák vízügyi minisztériumok közt a Rába-habzás felszámolására. A július elseji határidőt azonban nem tartották be, és azóta semmi előrelépés nem történt az ügyben, viszont folyamatosan habzik a Rába.

lölték meg. A börgyári szennyvízben lévő magas szervesanyag-tartalom és különböző vegyszerek magas BOI és KOI indexet feltételeznek. Az első a biológiai, a másik a kémiai oxigénigény. A tápláléklánc mikro puhatestű állománya oly mértékben sérült meg a folyóban, hogy a Rába mintegy 30 km-es szakasza szinte lakhatatlan, ezért az őshonos halállomány az eredeti állapotot 100%-nak véve mintegy 30%-ra lecsökkent. A jövőben még több ipari objektum készül a Rába mellé, és ha ilyen hozzáállással közelít Ausztria a környezetvédelemhez, akkor előbb-utóbb elérkezünk egy környezeti, biológiai katasztrófhhoz. A 2007. február 23-i olajszennyezés, mely szintén az osztrákoktól eredeztethető, véglegesen bebizonyította Magyarország számára, hogy Ausztria képtelen kezelni a problémát, sőt a sajtóban hamis adatokkal és hazugságokkal próbálta félrevezetni a becsületes osztrák embereket. Viszonylag friss hír, hogy Ausztria kancellárja minden támogatást meg kíván adni a szennyező üzemeknek.

A második hatás a fürstenfeldi geotermikus erőmű által okozott óriási sószennyezés. A termásvíz felhasználásával meleg vizet előállító és a téli időszakban lakásokat fűtő cég ugyanis a Lapincsbába enged a már felhasznált és kihűlt vizet, amivel napi hetven tonna sóterhelést eredményez. A Lapincs élővilágában már komoly károkat okozott a só, ami miatt pereskedik a burgenlandi és stájer tartomány. Mint azt tudjuk, Szentgotthárdnál a Lapincs a Rábába folyik. Egy uniós ajánlás és egyes tagországok

Ilyen halat fogott még pár évvel ezelőtt Zalán Tibor költő a Rábában.

szigorú környezetvédelmi törvényekben határozzák meg a termásvizek felhasználás utáni kezelését, melynek értelmében a felszíni vizekbe csak tisztítás után engedhető, illetve vissza kell pumpálni azokba a felszín alatti rétegekbe, ahonnan kitermelték. Az osztrákok egyik verzióra sem mutatnak hajlandóságot, és naponta 1200 köbméter szennyezett termásvíz érkezik országunkba. Az okozott szennyezés mértéke egyenértékű egy 10 000 fős város teljes kommunális szennyvizével, ami súlyosabb a Rába habzásánál. A termásvízben, a tavalyihoz képest megduplázódott a fenoltartalom, emellett nyomokban kórolajat, illetve nátrium-, kálium-, kalcium-szulfátot, kloridot tartalmaz.

Az Európai Unió Környezetvédelmi Bizottságában ülő képviselők nemet mondtak arra, hogy „mi igyuk meg” a szomszéd által a vízbe eresztett vegyi anyagokat. Nemet mondtak arra, hogy a nagy szennyező gyárak, arra való hivatkozással, hogy ez nekik gazdaságilag nem éri meg, továbbra is kibújjanak a szigorúbb szabályozás alól. 2007. március 27-én az Európai Parlament Környezetvédelmi Bizottsága elfogadta az ún. Laperrouze jelentést. A kérdéses jelentés a 2000/60/EC számú, Víz Keretirányelv leány-jogszabálya, amennyiben a vízpolitika területén a környezetminőségi előírásokról és a víz keretirányelv módosításáról szól.

A harmadik hatás a hulladékégető projekt, mely Szentgotthárd és kistérsége totális idegenforgalmi és turisztikai tönkretételét okozza. A tét, a térség jövője. Szentgotthárd-Heiligenkreuz ipari parkba a hulladékégető üzembe helyezését 2010-2011-re tervezi a Begas nevű osztrák beruházó. Évente 200 ezer tonna hulladékot égetnek majd el az üzemben, amelyet a valamikori határtól és Szentgotthárdtól alig pár száz méterre álló, megüresedett üzemben alakítanak ki. Az osztrák beruházó azt ígéri, hogy környezetkímélő, modern technológiát alkalmaz. Szakemberek szerint ugyanakkor egy ilyen üzemnél (bármilyen korszerű technológiát alkalmaz is) nem lehet teljes mérték-

ben megakadályozni a környezetterhelést. Szentgotthárd és a hozzá tartozó kistérség áprilisban átadandó termálfürdőre építi hosszú távú fejlődését. Marketing szempontból sem kívánatos tehát az ipari parkban egy ilyen veszélyes üzem. Semmi sem indokolja azt, hogy az égetőművet három nemzet, három nemzeti park határára kell felépíteni. Szentgotthárd 10 évre elkötelezte magát 1,6 milliárd forint kölcsön felvételével. Megvalósította azt a termál projektet, mellyel egy új iparágat teremtett. Egyetlen uniós országnak sincs ahhoz joga, hogy ilyen, az említett környezetszennyezésekkel veszélyeztessen a térség jövőjét és fejlődését. A legnagyobb hibát akkor követi el az osztrák fél, ha a hulladékégető érdekében az első lépést megteszi. A folyamat ettől kezdve irreverzibilissé válik, és semmi nem fogja megakadályozni a beruházót abban a törekvésében, hogy tíz éven belül egy óriási, veszélyes hulladék megsemmisítésére is alkalmas bővítmény teljes mértékben ellehetetlenítse a térség idegenforgalmi törekvéseit. Az osztrák fél által tervezett hulladékégető megvalósulása ellen már nagyon sokan tiltakoztak. Mind magyar, mind szlovén, mind osztrák oldalon jelentős az ellenzők tábora. Az égetőmű által várhatóan kibocsátott légszennyezés kérdésén túl felmerül még a hulladékszállítás és az óriási mennyiségű szemét tárolásának dilemmája is. Meg kell említeni – és nem megkerülni, azt a tényt, hogy Szentgotthárd és a Kistérség már ismert és ismertetett idegenforgalmi elképzelései potenciális konkurenciát jelentenek a hasonló osztrák településeknek. Joggal vetődik fel tehát a kérdés, vajon miért nem tesznek semmit az osztrák hatóságok a környezetszennyezések megszüntetése érdekében, és miért akarják a szentgotthárdi termál fürdőtől mindössze 400 méterre felépíteni a regionális hulladékégetőt.

Labritz Béla
önkormányzati képviselő
Szentgotthárd

Rábán. A legfontosabb azonban az a Termál projekt, mely – befejezéséhez közeledve – ez irányú terveinket megkoronázza.

Amikor idegenforgalmi fejlesztésekről és beruházásokról beszélünk, a környezetvédelem problematikája is felmerül, hiszen a fenntartható turizmus hosszú távú stratégiájának elkerülhetetlen tartozéka a környezettudatos gondolkodás.

Elmondható, hogy a naftalin-diszulfonát okozta habzás megszüntetése érdekében, az osztrák fél a mai napig semmiféle intézkedést nem tett. A börgyári vezetés a minap utasította el a bécsi műszaki egyetem által kidolgozott ún. aktív-szenes szűrővel kombinált ózontekológiát, mellyel a három börgyár okozta szennyeződés jelentősen csökkenne. Okként a berendezés magas árát je-

nélésével meleg vizet előállító és a téli időszakban lakásokat fűtő cég ugyanis a Lapincsbába enged a már felhasznált és kihűlt vizet, amivel napi hetven tonna sóterhelést eredményez. A Lapincs élővilágában már komoly károkat okozott a só, ami miatt pereskedik a burgenlandi és stájer tartomány. Mint azt tudjuk, Szentgotthárdnál a Lapincs a Rábába folyik. Egy uniós ajánlás és egyes tagországok

Élt öt év

Gondolatok az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóságának megszüntetéséről

Pontosan két hónap telt el azóta, hogy érvénybe lépett a 346/2007. (XII. 23.) Kormányrendelet, mely megszüntette az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóságát. A rendelet tárgyilagossággal hozza az olvasó tudomására, hogy az Őrségi Nemzeti Park igazgatása alá tartozó területek, 2007. február 1-jétől, a Fertő-Hanság és Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság felügyelete alá kerültek. A hírek, okozta traumák felett – legyenek akár a legmeggrázóbbak is –, előbb-utóbb napirendre térnek az emberek. Mi mást is tehetnének?

Kell a figyelem és a teherbíró képesség az újabbak elviseléséhez. Gondoljunk csak bele. Február óta kelt szárnyra ismét a halottnak hitt lignitbánya szelleme; azóta történt, hogy napokig „olajozottan” folyt a Rába; azóta egyre fenyegetőbb az országhatár közvetlen közelségébe, Szentgotthárd határába tervezett, évi több száz tonna szemét elégetésére szánt osztrák hulladékégető megvalósulásának veszélye. Milyen hírre ébredünk holnap?

A hírek újdonságereje valóban megszűnik, de a tények és a következmények megmaradnak.

Az ott ünneplő szakemberek sorában sokan tudták, hogy az 1978-ban felavatott tájvédelmi körzetet eredetileg nemzeti parknak álmodták meg, de voltak, akik jobbnak látták, ha nem kap magasabb fokozatú védelmet az Őrség és a Vendvidék. Sikertörténet elhívték sok itt élővel is annyira, hogy sokan még az ezredforduló idején is attól féltek, hogy a nemzeti parki védelem megnehezíti az itt élők amúgy is nehéz sorsát. A hosszú éveken át zajló szakmai előkészítő munka végül eredményt hozott. Úgy látszott, hogy a szinte minden élőlénycsoportra, és néprajzi értékekre kiterjedő alapos kutatómunka, a több kötetnyi eredmény, valamint a széles körű helyi és országos támogatás kész helyzetet teremtett. Magyarország felelős miniszterelnöke 2002. március 8-án felavatta az Őrségi Nemzeti Parkot és annak igazgatóságát. Ez utóbbit furcsának is lehet hozzáfűzni, hiszen Magyarországon és a világon másutt is evidencia volt, hogy egy nemzeti parknak önálló igazgatósága van. 2007. február 1. óta Magyarországon ez már nem evidencia. Valamiben már megint élenjárók lettünk.

Nagyapám sem tette. Mégis érzem a szemében, a sóhajában a szomorúságot. Nagyrákos és az Őrség megbecsült ácsmeztéreként, számos ma is büszkén álló Őrségi templomtorny tervezője és építőjeként, számos néhai fahíd ácsaként kellett lemondania a családi örökségként ápolta erdőiről, kellett rettegnie attól, hogy a helyi viszonyok közt több földdel rendelkezőként kulákként hurcolhatják el. Özveggyen maradt nagyanyám még látta, amikor felszedik az Őrségi vasút talpfáit, és csak emlékében tudta megőrizni a nyúl-farknyi vonatszerelvény kattogó hangját, melyekkel a szattai part és a nemesszeri domb még akkor is játszottak kicsit, mikor az a Hosszi-rétet is elhagyva az megérkezett az őriszentpéteri állomásra.

Igen, kibújt a szög másik vége a zsákból. Nem pusztán biológusként szorul össze a szívem, ha bántják az Őrséget. Igen, anyai ágon Őrségi vér folyik az ereimben. Nekem is máshogy szól az Őrségi harangszó, mint annak, aki kirándulóként, átutazóként érkezik. Nekem jobban fáj amikor az Őrséget gyengítik.

Igen. Most is ez történt. Ki az a balga, aki elhiszi, hogy a hatékonyság, és a nagyobb tapasztalatú másfél száz kilométerre lévő személyzet majd javít az Őrség helyzetén.

Nemrégiben olvashattuk a Vas Népe lapjain az újonnan megbízott

Még soha nem volt ekkora szükség az Őrségnek és Vas megyének, hogy erős helyi természet- és környezetvédelmi szervezete legyen. Még soha nem volt ilyen gyalázatos állapotban a Rába. Láthatja mindenki, hogy most a már évek óta tartó drasztikus ipari terheléssel szemben legfeljebb azt tudja felmutatni a hazai természetvédelem, hogy nemzetközileg kiemelten értékes, ún. Ramsari területté nyilvánították a Rábát. A napi 70 tonna sóterhelés durva merénylet az élővilággal szemben. Szinte felfoghatatlan számomra, hogy mindez abban a XXI. században kell elviselnünk, amikor a szennyezést postázó Nyugat-Európa egy részén a mi folyóinkból telepítik újra az ipar által denaturált folyókat. Németország egyes folyóit egy kétoldalú kutatói és aktív természetvédelmi program keretében a Tiszából begyűjtött kérészekkel kívánják újra élővé tenni. Nemrégiben egy szentgotthárdi környezetvédelmi demonstráció egyik szónoka mondta, „Európa két részre szakadt”. Nem földrajzi értelemben!

Határoktól és földrajzi hosszúságtól függetlenül az egyik tábornok csak a gazdasági érvényesülés motíválja, a másik fele fontosabbnak látja a saját és környezete, a Természet egészségét.

Magyarország is kettészakadt. Sokan aggódunk, és próbáljuk

hazai civil szervezet, köztük a WWF Magyarországi Irodája, a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület. Tiltakozott Vas Megye Közgazdasági Tanácsa, a Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács, a Magyar Tudományos Akadémia Vas Megyei Tudományos Testülete, a 10 hazai nemzeti park tanácsadó szervezeteinek elnöki testülete, számos, a térséget hosszú évtizedek óta kutató, kiválóan ismerő akadémikus és sorolhatnám még sokáig a szándék ellen tiltakozókat.

Vannak az életben megváltoztathatatlan dolgok. Többek között, amikor egy fejfára rávésik, hogy „élt 5 év”.

De szerencsére most „csak” egy döntést hoztak, egy rendeletet alkottak.

Az Őrségnek, Vas megyének soha nem volt ilyen szüksége arra, hogy megóvják természeti környezetét az itt élők, az emberek, a növények, az állatok egészségét.

Szakmailag elfogadhatatlan, indokolatlan döntéssel gyengítették meg Vas megyét.

Az Őrség szülőkként, biológusként, tanárként bízom abban, hogy a hibás döntést felül fogják bírálni. Fontos tudatosítani az itt élőkben. Az Őrségi Nemzeti Park megmaradt, él. Némi iskolai hasonlaltal „csupán” körzetesítették. Az igazgató most máshol lakik. Láttunk már ilyet.

Lehet e jókor bezárni iskolát, óvodát, vagy kórházat? Lehet-e jókor felszámolni bármi olyan létesítményt, melyet megalapozott, reális igényekre, hosszú előkészítő munka után hoztak létre? Akik kicsit is érdekeltek az Őrség (Ember és Táj) sorsát illetően, azok tudják mekkora eredmény volt, hogy 2002. március 8-án felavatásra került Magyarország tizedik nemzeti parkja és annak irányítására hivatott önálló igazgatósága, az Őrség fővárosában, Őriszentpéteren a Siskaszeren.

1998-ban Szentgotthárdon ünnepeltük az Őrségi Tájvédelmi Körzet alapításának 20. évfordulóját.

Történt mindez annak ellenére, hogy talán nem túlzás, ha azt mondom, példátlan méretű, egységes tiltakozás volt a sajtóból szivárgó, többször módosuló kormányzati szándék ellen. Hallhattuk, hogy a Balatoni Nemzeti Park, majd megosztva a Fertő-Hanság és a Balatoni Nemzeti Parkok Igazgatóságai, aztán legvégül csak a Fertő-Hanság NP Igazgatóságához csatolják a Keserűszeren működő intézményt. Láthatóan a lényeg valakik számára csak az volt, hogy megszűnjön egy intézmény.

Az Őrségnek nem tud elfogyni a panasza. Pedig az Őrségi emberre nem is jellemző, hogy panaszkodik.

helyi vezető nyilatkozatában, hogy ebben az évben csaknem felére csökkent a múlt évihez képest a „néhai” igazgatósági területen dolgozók száma. Kiváló szakemberek lettek földönfutók, vagy más területre „elvezényelték”.

A magam részéről (nem vagyok egyedül), már azt is veszteségnek tartottam, hogy pár éve megfosztották a nemzeti park igazgatóságokat a hatósági jogkörüktől. Nem ott és nem azok látták, látják el a természet-, és környezetvédelmi hatósági munkát, akik nap mint nap az erdőn, mezőn és vízen vannak, nem csak akkor, amikor megérkezik a sógorok olaja.

megőrizni környezetünk egészségét. Megőrizni, óvni és gyógyítani kell a természetet. Saját testi és lelki egészségünket is ezzel óvhatjuk.

Elvitték a természet egészségéért felelős intézményt Vas megyéből. Elbocsátották, „elvezényelték” a gyógyító emberek egy részét.

Őrzök egy képet egy kopjafáról, melyet 2002. március 8-án avattunk fel a Keserűszeren.

Erre a kopjafára képzeletben (?) rávésték, hogy „Élt 5 év”.

Annak ellenére rávésték, hogy a szándék hírére egységesen tiltakozott a megszüntetés ellen a térség önkormányzatai mellett, közel 90!

Az iskolát csak akkor zárják be, ha drasztikusan elfogynak azok, akiket óvni, tanítani, nevelni kell.

Az Őrségben sokakat kell megóvni, megvédeni. Ha egészséges marad a természet, akkor az emberek a növények, az állatok is itt maradnak. Akkor nem kell, és nem lehet bezárni az „iskolát”. Az Őrség visszavárja az Igazgatóságot!

*Dr. Szinetár Csaba
tanár, az Őrségi Nemzeti Park
Tanács tagja,
a Magyar Biológiai Társaság
Állattani Szakosztályának alelnöke*

Nagy Gáspár csendje

Tizenkilenc vagy tán éppen húsz éve annak, hogy akkor megjelent, Kibiztosított beszéd című kötetét olvasgattam egy este valamely szegedi étteremben – egy továbbképzés résztvevőjeként. Mint a szombathelyi főiskola oktatóját büszkeséggel töltött el

Akkor sem mondott nemet, amikor évek múlva – már-már barátságformájú kapcsolatunk okán – egy képtelennek látszó ötlettel leptem meg: előadást kértem tőle ottlikos hallgatóimnak. Az ötlet azért volt képtelen, mert – mondta – ő nem ért

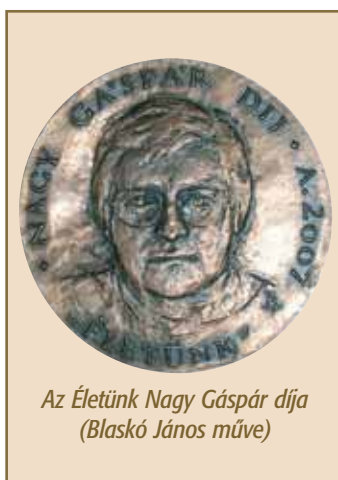
Az ezredfordulón készíthettem vele egy hosszabb televíziós interjút – nyomtatásba kívánkozna ez is –; a létösszegző Szabadrabok-kötet megjelenése alkalmából; majd egypár évig csak a könyveinket küldözgettük egymásnak. A kétezres évek elején, az Ezredváltó-kötet idején, írtam róla egy összehasonlító értelmezést, melyben Parti Nagy Lajos grafitnesze volt a párhuzamos elemzés másik tárgya. Ezt a szöveget tavaly föl is frissítettem egy tanulmánykötet számára, ám azóta sem enyhült lelkiismeret-furdalásom: bármennyire is azon igyekeztem, hogy a dolgozatban a két költőt elfogulatlanul értékeljem, Gazsi azonnal megérezte a hangsúlyokból – vagy talán a szóközökből? –, hogy a magyar költészet jövőbeli irányát jómagam inkább a Parti Nagy-féle lírában látom. Annál elegánsabb, nagyvonalúbb levelet azonban, mint amelyet ő írt nekem tanulmányom olvastán, nemigen tudok elképzelni: egy percig sem haragudott vagy sértődött meg, tudomásul vette a „hálátlanság”-ot, s bizonyossá tette, hogy ő – természetesen – megy tovább a maga költői útján, a képviselői líra Nagy László-i nyomdokain, ráadásul pedig barátságunk is töretlen marad.

Aztán jöttek a rossz hírek; de jött még egy levél is, melyben már a lábadozásról s újabb terveiről számolt be. A legutolsó küldeménye is egy könyv volt, de azt már a torokszorító hallgatás követte.

Ottlik is, Kormos is képes volt évtizedekig hallgatni. Nagy Gáspár csöndjében az ő hallgatásuk is ott sűrűsödik immár. Mindhárman régtől tudták, hogy semmi más, csak a csend az, ami a teljességgel viselős.

Hogy kedves falvainkat, Nagytilajt, Béraltavárt, Zalabért egyszer majd együtt is bejárjuk, lassú léptekkel ama dombokon s hosszan beszélgetve, immár csak terv marad; neki örökkévalóság, nekem mindennyári hallgatás.

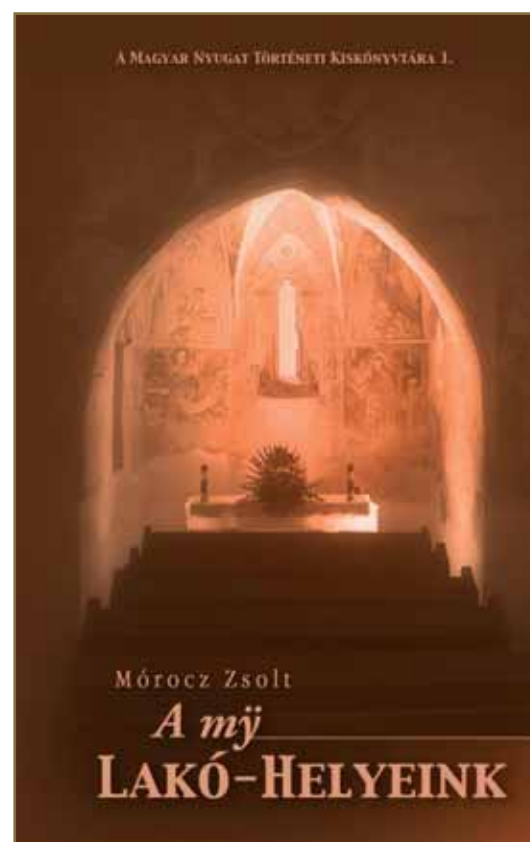
Fűzfa Balázs

az érzés, hogy egy ilyen nagy költő ebből az intézményből indult útjára, megívni „földi pöreit”-t.

Aztán a Jelentkezünk című folyóirat – melyben első írásai megjelentek – főszerkesztőjeként ismerhettem meg személyesen egy író–olvasó találkozózn. Ha később kéziratot kértem tőle a lapba vagy a pár év múlva BÁR címmel megszülető újabb folyóiratunkba, soha nem mondott nemet. Most is jóleső érzéssel nyitom ki első számunkat, s olvasom Vörösmarty-parafraízát. Méltóképpen indultunk, azt hiszem; ma sem tehetnék másképp mint szerkesztő, nem választhatnék odaillőbb verset egy új folyóirat élére.

Ottlikhoz. Ám erre azt kérdeztem tőle, mi lenne, ha egy közös kedvencünkről, Kormos Istvánról beszélne, s mintegy mellékesen azért Ottlikról is szólna. Nos, ez az ötlet felvillanyozta Gazsit, hisz Kormos neki lelki-költői édesatyja volt. Így egy egészen kiváló előadás születhetett, melynek szövege – ő csak „vázlat”-nak nevezi, de sokkal több annál – esszéformában nemrég jelent meg létszemléző kötetei egyikében. Kormos legendás pulóverét és Ottlik hasonlóképpen mitikus, filológiai jelentőségű zakóját választotta vezérfonalként ama dolgozathoz, melyben ma is megfontolandó gondolatok állnak a posztmodern magyar irodalom e két apafigurájáról.

Mórocz Zsolt könyve irodalom- és szellemtörténeti tabló, ám ugyanakkor önarckép is. Lapjairól Vas megye jellegzetes tájai, térrészletei néznek az olvasóra, magukba sűrítve történelmi eseményeket és emberi sorsokat, de úgy, hogy az író is közli magáról azt, amit a nyilvánosságra tartozónak vél: érdeklődési köreit, szellemi kalandozásait. Számára minden realitás: az is, ami látható, az is, ami láthatatlanul van jelen, vagy csak elgondolható. Valós és szellemi utazásai hálózák be a teret és az időt: meg-megáll a Ságon, Szombathely főterén, elnézi Duka fölött a csillagokat, megidézi Berzsenyit, alászáll egy régi úr vaskeresztesi sírjába, ott van Velemben és a Kalaposkőn, Jákon és a hajdani sárvári vár humanista kultúrájában. Ott van Vas megyében. És nem csak ott van, hanem otthon is van. És remek írásai által ott az olvasó is, aki otthon kíván lenni ezen a földön. (Magyar Nyugat Könyvkiadó, Vasszilvagy)

Ilyen könyvek nélkül mire se menne a sokszor bizony nagyképűnek is látszó „akadémiai” tudományosság. Ma ugyan némi szkepszis kíséri az ú.n. irodalomtudományi kánonban azokat a kutatásokat, amelyek az írók életrajzi eseményeit vizsgálják, a jelentős művek tárgyi háttérét kívánják megvilágítani – ám ez csak a szólamok szintjén van így. Semmiféle elmélet nem állhat meg szilárd életrajzi és kortörténeti háttér nélkül. Lőcsei Péter sok-sok év óta kutatja Weöres Sándor életét, főleg Vas megyei gyermek- és ifjúkorának emlékeit. Ez a munka csak itt végezhető el, Csöngye és Szombathely térségeiben. A szerző azokat az éveket vizsgálja, amikor a személyiség kialakul, azt az időszakot, amelynek élményei az írókat általában halálukig elkísérik. Különösen érvényes ez Weöres Sándorra, aki gyermekként is felnőtt volt és öregkorában is megőrizte a gyermeki lét legszebb tulajdonságait. (Vasi Szemle kiadása, Szombathely)

Zsennyéről

Megérkezni Zsennyébe, akárha a tudatomba sétálnál be

Elgondolkodtam azon, hogy miként írhatnám le neked, hogy mit jelent a hely, a megtalálás, s hogy mint történt ez az egész, de egyrészt még annyira benne vagyunk a történetben, hogy lehetetlen egyben elmondani, másrészt pedig nem lenne méltó Zsennyéhez, hogy csak úgy, egyszerűen elmondanám, mint érkezünk meg a faluba, merre mit találsz, vagy hogy mi a falu története. Ahogy végignézek azon a könyvnyi szövegen, amit az elmúlt két évben erről a picike faluról össze bírtam írni, elszégyellem magam. Valahogy mindegyik más műfajban, másképpen próbálta ugyanazt a csodát, ugyanazt a Zöld szigetet megközelíteni, s mégis – még a történeti tárgyú tanulmányaim is – olyannyira személyesek, olyannyira intimek, hogy elpirulok tőlük. Kép-

zeld, van egy hely, amivel olyan viszonyt ápolasz, mint kedveseddel! S ezt kitegetni, ezt megírni, nem éppen túl etikus, mégis a laikusok és a tudósok azt mondják, hogy a költészet ebből táplálkozik, ebből merít, a költő kínos vagy gyönyörű szerelmi ügyeiből, a családi tragédiákból, az utazásokból, a hazából. Akik azonban megperzselődtek már a költészet valódi gyertyafényében, mint fényre éhes molylepkék, talán sejtik, hogy a kínos vagy gyönyörű szerelmi ügyek, a családi tragédiák, az utazások, s még a haza is bizonyos szintig, csak díszlet, csak jelmez, csak háttér, hogy arról az egyetlen üzenetről, arról az Örök Egyről beszéljen a szív ismeretlen ösvényeit kutató vándor. Szepes Mária mondta egy alkalommal, amikor már nem bírtam tovább, s megkérdeztem tőle, hogy „Mária néni, mondja csak, mit csinálnak ezen a planétán a költők?” – s miután mi eleget neveltünk magunkon, Mária néni elkomolyodott, felemelte fehér kezeit, amelyek akárcsak egy fehér csillag hosszú sugarai, az apró kis bolygókra – úgy ragyogtak, s azt mondta: „Hogy elmondják az embereknek azt, amit senkitől sem fogadnak el.” –, hogy elmondják az igazságot.

Azt mondják, kezdetben mindenki költő, s majdnem valamennyien írunk gyerekként, kamaszként verseket, majd aztán elmúlik ez is, mint a kíváncsiság, mint a játékosság, mint a fára mászás, mint az álmodozás, mint a fantázia, mint a csodaszínes álmok. Mi változik meg? A hazugság, nem a föltetés, nem a mismásolás, nem a csalótosba csalás, hanem a Hazugság atomvillanás, amikor belép az ember a „felöltött életbe”. Rájössz, hogy elhazudták meseországot, hogy nincsenek tündérek, hogy a manókat reggelire, az óriásokat egy talponállóban zabálták fel a felnőttek, s hogy az égig érő paszulyt kivágták, feldarabolták, s eltűzelték. A Hazugság abban áll, hogy nem vallják be, igen ez történt, s hogy igen, mi voltunk. Amikor a gyermekekre rázúdítják – különböző démoni ürügyek kapcsán – a Hazugságot, varázstalanítják, semlegesítik benne a teremtő energiát, a leghatalmasabb kincset,

s öntudatlan sodródásba lökik, amelynek egyetlen célja, hogy ne okozzon problémát. Mivel okozhat problémát az ember? A Hazugság leleplezésével, a folyamatos éberséggel, a teremtő energiák tudatos használatával. Mért okoz ezzel problémát? Mert visszaállítja meseországot, s rámutat, hogy valóság, mert életre kelti a tündéreket, mert benépesíti a mezőt manókkal, mert az óriásokat kirángatja a kocsból, s visszaadja birodalmuk, mert újra elülteti a paszulyt, s másnap reggelre már az égig ér. Képzeld csak el, amikor valaki nem arra buzdít, hogy vásárolj és zabáld, hanem, hogy termeld meg magadnak az ételedet, s tarts mértéket. Ugye, hogy milyen veszedelmes! Ide nekem egy ilyen embert, hadd száműzzem Tomiba, Törökországba, a Szaharába, vagy valahova nagyon messze. Még a végén felvirágozik az ország, s azt de nagyon nehezen viselnék.

Zsennyébe visszatértemkor erőt kaptam, végtelen erőt, arra hogy újra, akárcsak gyerekkoromban öcsémnek éveken át, minden éjjelen, újra meséljek. Hogy megteremtődjek bennem valami különös meseország, ahol tündérekkel és manókkal

parolázhatok. Hogy hercegek jelenjenek meg életemben, kik óriások valójában, s olyan erővel bírnak, mint az igazi uralkodók, hogy összefogva e hercegekkel, kik Perzsia vagy Erdély messzi vidékein már elvesztették, s már visszahódították száz és száz életet át kicsiny, de gazdag birodalmuk. Ezek a harcos hercegek, kikben a lovagi erkölcs, ebben a nemtelen és minőségtelen világban, mint egy második Nap, úgy ragyogott, ezek a hercegek sötét vidékeken át, mélységes poklokokon keresztül küzdöttek maguk, hogy a paszuly ellopott magjait a leghatalmasabb démonról, Káosztól visszazerezzék, s új életet leheljenek az ezer évig növekvő, de most kettédőlt, szétesett világtengelybe. Mert a paszuly, a világtengely, az égig érő fa – számomra Zsennyén van – s ez az Ezeréves Tölgy. Ki arra jár, csak egy korhadó tölgyet talál, de még így, még élő, de haldokló lényében is nemes és hatalmas. Számomra azonban egy a Kárpát-medencébe – nem véletlenül – behajított kicsiny nép elmúlt ezer évének néma szemlélője, csöndes túlélője. E körül a fa körül él és terjed, e körül a fa körül születik újjá számomra sok olyan fogalom, amit a régi magyar írók, kik ugyanitt a Dunántúl álmos völgyeiben, a Méhesben, a Pince előtt, a Lugasban, a Hegytetőn ücsörögtek, a legfontosabbnak tartottak. Olyan fogalmak, mint hogy valami lehet szent. Szent, bármennyi hibája is van, szent, mint például Magyarország. Szent a korona, és szent a másik ember. Szent a barátság, és szent a szeretet. Szent az ősök útja, s szent az isteneké. Szent az önfeláldozó, és szent az ártatlan. Szent a gyermek, s szent minden, ami létezik, mert minden azt az eredendő hírt hordozza, azt az örömhírt, hogy van élet. Zsennye a hely, ahol számomra van elérhető élet. Zsennye a hely, amit születésemről fogva hordozok magamban. Zsennye olyan hely, amit valamennyien hordozunk magunkban, míg gyermekek vagyunk, s olyan hely, amely ellen az első támadást intézi bennünk a Hazugság. Szállj ezzel szembe, s fedezd fel a saját Zsennyédet, bár hogy is hívják, bármerre is legyen a Földön!

Weiner Sennyey Tibor

Egyetem születik

A Berzsényi Dániel Főiskola szenátusa 2007. január 31-én Szombathelyen nyílt szavazással nyilvánította ki akaratát az intézmény jövőjét illetően. Úgy döntöttek, a Nyugat-magyarországi Egyetemmel alakítanak új egyetemet, amely 2008 januárjában kezd meg működését. A Nyugat-magyarországi Egyetem és a Berzsényi Dániel Főiskola egyesülése másfél évtizedes együttműködés eredménye.

Az új Felsőoktatási Törvény az intézmények közötti együttműködés jogilag is legmagasabb lehetőségének az egyesülést tekintti, amikor két vagy több intézményből egy új jön létre. A soproni felsőoktatási intézmény elsőként nyilvánította ki, hogy a BDF-fel szándékozik új egyetemet létrehozni, amelynek Szombathelyen egyetemi központja lesz. A Nyugat-magyarországi Egyetem szenátusa 2007. január 7-én egyhangúlag megszavazta az egyesülési szándékot, kinyilvánította a Berzsényi Dániel Főiskola által szabott alapfeltételek elfogadását. Előnyös pozíciókat kínáltak fel intézményünk számára: regionális egyetemi központként működhet a Berzsényi Főiskola, garantálják az egyetemi központ jogszabályok szerinti gazdasági önállóságát, központi befizetési kötelezettséget sem róznak ki rá. Teljes szakmai önállóságot biztosítanak az ok-

tatásban, kutatásban egyaránt. Elismerik a tanárképzésben Szombathely vezető szerepét, szakmai és akkreditációs segítséget nyújtanak ahhoz, hogy a Berzsényi főiskolán oktatott hagyományos tanárszakok MA/MSc akkreditálása megvalósuljon, és az erre épülő doktori iskola Szombathelyen mihamarabb megalakuljon. Önálló doktori programok alapításában is érdekelt lett a BDF, hiszen nincs átfedés a két intézmény képzési kínálatában, nem veszélyeztetik egymás érdekeit. A tudományosan minősített nagy száma és a művelt tudományterületek széles választéka lehetővé teszi közös, interdiszciplináris kutatási programok kidolgozását és elnyerését. Az egyesülés után a főiskola egyetemenként folytatja az életét, így az egyesülés erős katalizátor lehet, amely felgyorsítja a tudományos és kutatómunka fejlődését, nemcsak itt, hanem Sopronban is. A hallgatók egy helyen tudják elvégezni az alap-, a mester- és a doktori képzést is. 2008-ra egy 22 000-es hallgatószámú, 10 karú egyetemmel büszkélkedhet a város és a megye. A csatlakozási tárgyalások elkezdődtek, az érdemi munka jelentős részét áprilisig el kell végezni, akkor változik ugyanis a felsőoktatási törvény. Az új intézmény alapításának lehetőségével az országban elsőként él a két intézmény.

„A legjobb barátaim egyszer csak úgy lettek”

Törőcsik Mari Pilinszky Jánosról

Mielőtt ma elindultam volna, be-
szaladtam Velembe a boltos Klá-
rikához a reggeli kiflimért. Beszél-
gettünk, mondtam, sietek, Pi-
linszkyről adok interjút. Érdekes,
az ott lévő velemiek szinte vala-

mények közt nevelkedjen: így ke-
rültünk Velembe. Lányunk ide járt
óvodába, s kisiskolásként is Ve-
lemben tanult. Ez lett a mi vidéki
otthonunk. Kezdetektől itthon
érettük magunkat Velembe, s

tud. Az erdészéknél, Koczoréknál
találtam neki: itt, az emeleten la-
kott két esztendeig.

– Mikortól datálódik barátságuk a költővel?

– Ezt sajnos nem tudom meg-

– Különleges, tiszta személyi-
ség volt: híján bárminemű irigy-
ségnek, becsváagnak. Mindenről
keményen, engesztelhetetlenül, s
halálosan pontosan fogalmazta
meg a véleményét. Imádtuk hall-
gatni őt, azt szerettük leginkább,
ha a zenéről beszélt. Átszellemült
volt ilyenkor, elragadtatott – s
ugyanakkor ellenállhatatlanul szel-
lemes, humoros. Igen, ha Jáno-
som eszembe jut, a legfontosabb

állt ott, a konyhánk közepén, hogy
felvidítsa, hogy mosolyogni lássa
a keresztlányát.

Mondják, halála előtt, a kór-
házban is mesélt és nevetett.
Amikor kórházba került 1981-
ben én, éppen Moszkvába ké-
szültem vendégszereplésre. Nem
lehettem mellette. Orvosai me-
sélték, hogy a kórházban beszél-
getés közben lett rosszul, szinte
mondat közben érte a halál. A
moszkvai magyar követségen
már sokan tudták, hogy Pilinszky
meghalt. Nekem nem merték
megmondani, amikor hazaértem,
a repülőtéren tudtam meg: Jáno-
som elment.

– Törőcsik Mari művészként is
szorosan kötődik Pilinszky Jáno-
hoz. Az életmű egyik legavatot-
tabb tolmácsa: előadói esteken,
lemezek hallhatjuk tőle Pi-
linszky verseit.

– Boldog vagyok, ha Jánosom
verseit mondhatom. Azt viszont
nem szeretem, ha beszélnem kell
róluk, „elemeznem” kell őket –
verset, véleményem szerint ma-
gyarázni, elemezni nem szabad.
Nem kell mindent megérteni: ép-
pen elég, ha érzem, hogy az
Apokrif című vers „egy kerti szék,
egy kinnfeledt nyugágy” sorába
csak a „kinnfeledt” illik, nem a
„kinnfelejtett” vagy a „kinnfele-
dett”. A verset megélni kell, nem
racionalizálni, s fogalmazgatni,
hogy mit jelent: ahogy a zenének,
a versnek is ebben áll a varázsa.

Hasonló ez, mint a Pilinszky-
hez fűző viszonyom: magától ér-
tetődően élek vele és benne, szí-
vesen is beszélek róla, örülök, ha
emlékét idézhetem. Örülök, hogy
Velembe sokan emlékeznek rá,
hogy büszkék arra a két eszten-
dőre, amit Jánosom a faluban töl-
tött – hogy aztán hogyan ismer-
tem meg, mi mikor történt ponto-
san, mit mondott ekkor és akkor,
kevésbé fontos: az igazán lénye-
ges, hogy itt volt s ismerhettük őt
– no és a versek, amik révén min-
dig is velünk lesz Pilinszky János.

Bokányi Péter

mennyiének eszébe jutott valami:
Pilinszky sapkája, sétái a faluban
vagy éppen a Gomba Étteremben
ebédelő költő látványa – meséli
Törőcsik Mari.

– Törőcsik Marit Velembe
mindenki ismeri, mindenki tudja,
hol lakik, s azt is: hazajár ide, ott-
honának tekinti a kőszeghegyaljai
települést. Hogyan kerültek Ve-
lembé?

– Lányom születése után gon-
doltuk azt, hogy szükségünk van
egy Budapesten kívüli helyre ah-
hoz, hogy Teréz megfelelő körül-

ügy éreztük, hogy el- és befogad-
nak bennünket a helybeliek. Korá-
ban nem egyszer előfordult, hogy
a házunk előtt kíváncsiskodó turis-
táknak rászóltak a velemiek: „nem
szabad zavarni őket, pihenni jön-
nek a faluba!”.

– Pilinszky János is Törőcsik
Mari révén került a faluba.

– Igen, kétéves alkotói szabad-
ságomat töltöttem Velembe. Pi-
linszky, aki a nagyvárost, Buda-
pestet soha nem szerette igazán,
akkortájt Sopronban élt, s meg-
kért, keresnék valami megfelelő
helyet, ahol dolgozni és pihenni

mondani. A legjobb barátaimról
többnyire nem tudom, mikor is-
mertem meg őket. A legjobb ba-
rátaim egyszer csak úgy lettek. Én
is meg-meglepődöm, amikor ol-
vasom, hallom, hogy Pilinszkyt
már az ötvenes években ismer-
tem volna – tényleg nem emlék-
szem a megismerkedésünkre: Já-
nosom – ahogy szólítottam őt és
emlegetem ma is – egyszer csak
részévé lett az életemnek s csa-
ládunk életének: lányunknak ő a
keresztapja.

– Hogyan emlékszik vissza a
költőre?

talán a humora. Emlékszem, egy
alkalommal zeneterápián vett
részt Budapesten, lányommal vár-
tuk a szombathelyi állomáson. Az
autóba szállva mesélt a Pesten
töltött napjairól – s a zenéről: mu-
száj volt megállnom útközben,
nem tudtam vezetni a nevetéstől.

Velemi éveiben nagyon sokat
szenvedett a lábujjastól. Egyszer,
dél körül nálunk pihent meg séta
közben s lábát fájlalta, kislányom
éppen akkor ért haza az iskolából
elkeseredetten, mert valami ku-
darc érte. S Jánosom, megfede-
kezve minden fájdalomról tótágast

PILINSZKY JÁNOS

Agonia christiana

Szellőivel, folyóival
oly messze még a virradat!
Felöltöm ingem és ruhám.
Begombolom halálomat.

Baltoni hangulat – Vas megyei szálló

Fanyar bájával, egyedi hangulatával mindenkit mosolyra bír. Nyugodt, biztonságos sziget a nagy nyüzsgésben. Közel a Balaton egyik legszebb vitorláskikötője, közel az izgalmas és lüktető Fő tér, éttermek, kávézók, hangulatos tóparti sétányok, utcák. Színes programok, a Boat Show-tól egészen az indián utcazenei koncerteken át, a népszerű turistaeseményig, a Lellei Bornapokig. Ez Balatonlelle, ez a Hotel Tiffany, a Vas Megyei Önkormányzat családi szállója. Május elsejétől pedig megújult külsővel, de a megszokott színvonalú szolgáltatásokkal csalja a mosolyt az arcokra.

Igazából teljesen mindegy, mivel és hogyan érkezünk: a vasútállomás épp egy percre van, az autóparkoló pedig zárt, biztonságos. Igazából az is mindegy, hány évesek vagyunk, hányan érkezünk: a jó hangulat garantált. Itt Balatonlellén, a Hotel Tiffanyban.

Bizonyára Önök is voltak már itt. Tavaly? Öt éve, vagy 20 éve? Azóta más sok minden változott, de báját meg-

őrizte a település. Halad a korrall, az igényekkel – a ritmust pedig a 24 szobás és 8 apartmanos Tiffany Szálló is felvette. Alig pár hete elkezdődtek a felújítások a Vas Megyei Önkormányzat családi üdülőjében. A korábbi bérbeadást követően az intézményt immár négy éve működteti újra a Vas Megyei Önkormányzat, az épület azonban az elmúlt mintegy 20 év alatt elhasználódott, így időszzerűvé vált a rekonstrukció. Az üdülő homlokzati falának hőszigetelt vakolata mellett valamennyi nyílászáró kicserélése 39 millió forintból valósul meg a 2007-es szezonra. A vezetőség nem titkolt szándéka egy vidám,

de megnyugtató légkört árasztó Balaton-parti hotel létrehozása. Érdemes tehát az egykoron karakteresen szocreál „kékcsempés” homlokzat helyett a pisztácia és terrakotta színeit keresni a Napospart utca 4-es szám alatt az óriási platánfák között – apropó, további jó hír, hogy eltűntek a környező parkból a sok bosszúságot okozó nyárfák is.

Május elsejétől szeptember végéig

várja a vendégeket idén is a megújuló szálló. Ki-ki válassza ki a számára megfelelő időszakot: májusban élvezhetik a balatoni szezon éledését, óriási sétákat tehetnek a még nyugodtnak mondható városban az idősebb vendégek. Még nyílnak a tulipánok, mikor már lebarnulhatunk a szokásos vízisport- és hajókiállításon a kikötőben. Ahogy pedig melegszik az idő, csúcsosodik a nyári szezon, sűrűsödnek a programok, annál jobban élvezhetik a nagy nyüzsgést és a Balaton lágy habjait a családok, gyerekcsapatok, fiatal párok – magyarok, külföldiek. Szeptemberben ismét megnyugszik a táj, így ismét ideális és ajánlott a nyugdíjasoknak a pihenést ekkorra időzíteni. A visszafogottabb autósforgalom miatt érdemes a kisunokákat is magunkkal hozni.

Természetesen a Vas megyei közalkalmazottak és köztisztviselők pihenhetnek itt a legolcsóbban, akár már 3850 forint per fő per éjszaka áron. De gondoltak a 70 éven felüliekre, a 12 éven aluliakra, és a csoportos nyaralókra is – ők is kedvezményt kapnak, az amúgy is szolid áraból. Választhatnak 1, 2, 3 vagy 4 ágyas szobát, vagy apartmant is. Ami pedig óriási előny a többi helyi szállóval szemben, hogy a szobaárak tartalmazzák a reggeli és a vacsora árát is. Nem fognak csalódni, a szakácsnők igazán kitesznek magukért – garantálják a hazai – talán még otthoni – és változatos ízeket is.

Hotel Tiffany
8638 Balatonlelle
Napospart utca 4.

www.hoteltiffany.hu
info@hoteltiffany.hu

Kedvezményes ifjúsági szállásajánlat Velemi Alkotóház

Természeti szépségben és kultúrtörténetben bővelkedő övezetben kínálunk szálláslehetőséget csoportos kirándulóknak, utazóknak a Velemi Alkotóházban – az egykori Stirling villa – (Velem, Rákóczi u. 96.), melynek telkén található az a bunker, ahol a II. világháború végén rövid ideig a magyar királyi koronát őrizték. Megtekinthetők az Alkotóházhoz tartozó létesítmények (fazekasműhely, kovácsműhely, szövőterem stb.) is. A park fajtáikái a gyermekek örömet szolgálnak.

Az Alkotóház ideális bázisa a diákturizmusnak, ifjúsági táboroknak.

Szálláslehetőség: 55 fő részére 11 helyiségben, melyek 2, 4, 5, 6 ágyas szobák mosdóval, külön zuhanyzóval. Vendégeink számára külön igény szerint biztosítunk tárgyalót, klubhelyiséget, reggelit, konyahasználatot.

Szállásuk biztosításában szívesen állunk rendelkezésükre fizető-vendégszobáinkkal. Családok, baráti társaságok, iskolai csoportok elhelyezését készséggel vállaljuk.

A kertben tűzrakásra alkalmas hely van, mely bográcsgulyás elkészítésére, és esti táborlámpákra alkalmas. Parkoló biztosított.

Szállás rendelhető:
Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ
9700 Szombathely, Ady tér 5.
Tel.: 94/312-535, Fax.: 94/312-743

Sibrik kastély, Bozsok üdülőszálló a határon

ahol a csend otthonra lel, melyet már Mátyás király is láthatott.

A SIBRIK Kastély Bozsok ékessége. Az Alpoknál fekvő Vas megyei faluban az utóbbi években turisták ezrei töltötték szabadidejüket, a térség gyógyhatású levegőjének, sokrétű idegenforgalmi szolgáltatásainak köszönhetően. Az 1614-ben épült SIBRIK Kastélyban napjainkban kastélyszálló várja vendégeit, akik középkori hangulatban, 12 db 2-4 ágyas, modern berendezésű, fürdőszobás szobában tölthetik szabadidejüket. A kastélyszálló fekvése és 40 férőhelyes helyisége alkalmas társasági összejövetelek, szakmai találkozók, szemináriumok, továbbképzések megrendezésére. A Sibrik Kastélyszálló hatalmas ősparkjával, árnyat adó, öreg fáival, madárarcsergással kellemes sétákra, relaxációra invitálja a vendégeket. A szabadidő aktív eltöltését a teniszpálya és a szauna teheti változatosabbá. Nyaranta a gyógyulni és felülni vágyók a közeli Bükfürdőt és az Ausztriában – Rohoncon – található tavat kereshetik fel. A téli sportok kedvelői az osztrák sítérületeken hódolhatnak kedvtelésüknek. A tavaszi és őszi időszakban a természet szépsége, különleges flórája és a hagyományos folklórrendezvények garantálják a felejthetetlen élményeket. A Kastélyszálló vendégeinek házigazdája az MMIK.

MMIK Kastélyszálló Bozsok
Web: www.kastelyszallo-bozsok.hu
E-mail: bozsok@mail.vmmik.hu
9737 Bozsok, Rákóczi F. u. 1.
Tel./fax: 94/360-960

BÜKI GYÓGYFÜRDŐ
egyedi összetételű gyógyvíz • különböző hőfokú gyógy- és ivóvízes medencék • gyógykezelések széles skálája • elismert szakorvosok • komplex kúrák • TB által támogatott kezelések • Rekreációs Park - fedett élményfürdő vadvízi csatornával, pezsgőágyakkal, pezsgőmedencével, nyakzuhannyal és gyermekmedencével • finn és infrazsazna • wellness csomagok • új Relax masszázok (mézes, aroma-, arc-, szárazkefe, arc-, fej- és váll-, lávaköves, cellulitisz masszáz) • tágas pihenőterek • sport- és szórakoztató programok • modern játszótér • interNETpont • ingyenes vízgimnasztika • kedvezményes belépőjegyek (családi, csoportos és délutáni jegy) • üdülési csekk elfogadás

GYÓGYULÁS, FELTÖLTŐDÉS, ÉLMÉNYTELI FÜRDŐZÉS... ami jár Önnek!

EZ MIND A BÜKI GYÓGYFÜRDŐ!
Évi közel egymillió látogató nem tévedhet!
LEGYEN ÖN IS A VENDÉGÜNK!

H-9740 Bükfürdő, Termál krt. 2., Telefon: +36 94 558 080,
Fax: +36 94 358 023, E-mail: bgzrt@spabuk.hu, Internet: www.bukifurdo.hu

45 ÉVES ANNO 1962

2007. év eddigi sporteseményei megyénkben

A téli sportesemények közül messze kiemelkedik az Alpok-Adria Téli Játékok, melyet a Felső-Ausztriai Hinterstoderban rendeztek. Asztaliteniszezőink hosszú évek óta mindig eredményesen és sikeresen szerepelnek ezen a versenyen. Itt tűnt fel az akkori nagy tehetség – ma már az ország 30. legjobb pingpongosa – Németh Dávid, valamint a még mindig nagy tehetségként számon tartott, ifjúsági ranglistán első Vajda Attila is. Minden medálból jutott a vasi fiataloknak. A csapatversenyben győztes vasi fiúk párosban ezüstérmet, egyéniben bronzérmet szereztek.

Marton Ferenc
Vas Megyei Közgyűlés alelnöke
Majthényi László
Vas Megyei Közgyűlés alelnöke
Dr. Varga Zoltán
Vas Megyei Sportigazgatóság igazgatója
Horváth Lajos
Bük polgármestere
Dr. Németh István
Büki Gyógyfürdő Zrt. elnök-vezérigazgatója
Kalmár Attila
Pannon Sport Kft. ügyvezető igazgatója

Az előzetes tervek szerint a sportversenyeket Bükön és rész-

illetítettük még a programba. Az utánpótlás korosztályban tapasztalt gyors és intenzív fejlődésük miatt esett elsősorban erre a két sportágra választásunk.

Januártól ismét beindult a Vas Megyei Kistéleplések Versenysorozata. A tíz sportágból álló, és elsősorban a tömegsportos, falusi fiatalokat, idősebbeket megmozgató rendezvényeken kiemelkedően nagy számban vettek részt asztalitenisz- és sakkvetélkedésen, de a kosárlabdaversenyek is már hagyományosan sok csapat részvételével fejeződtek be.

A találkozó, számunkra másik fontos programja a Sport Projekt-csoport ülése volt. A részt vevő országok, tartományok egyhangúlag szavaztak megyénkre, és megbízták az 1984-ben induló Alpok-Adria Nyári Ifjúsági Sportjátékok 2008. évi eseményeinek megrendezésével. A páratlan sportdiplomáciai siker egyben komoly feladatot is jelent. A nagyszabású rendezvény zökkenőmentes lebonyolításának záloga lehet a Vas Megyei Sportigazgatóság szakmai stábjára és a sportági szakszövetségek aktivistáinak több évtizedre visszanyúló tapasztalata. Nem sokkal az után, hogy megyénk elnyerte a rendezés jogát, már fel is állt a szervezőbizottság, melynek tagjai:

ben Szombathelyen rendezzük, 2008. június 23-26. között. A Nyári Játékokon az Alpok-Adria Munkaközösség 12 tagjának várhatóan közel ezer, 17 év alatti sportolója méri össze tudását. A sportversenyeken túl a résztvevők számára kulturális és turisztikai programokat is rendezünk. Megismerhetik megyénk legszebb tájegységeit és népszokásait.

A nyári játékok állandó sportágai:

atlétika	női-férfi
kosárlabda	férfi
röplabda	női
úszás	női-férfi

A rendező fél jogán további két sportág – férfi kispályás labdarúgás és férfi vízilabda – eseményeit

A 2006-os esztendőben a versenysorozatot Vép csapata nyerte, Vasszécseny és Táplánszentkereszt előtt. Meg kell említenünk a pontversenyben elől végzett Bucsu, Szalafő, Vasalja és Sorkifalud egész évi sikeres szervező munkáját is. A részt vevő 82 csapat közül tavaly már 42-en szereztek helyezéseket.

Az iskolai tanév kezdete után hamarosan megindulnak a diákok nagy részét megmozgató diákolimpia sportrendezvények is. A városi, városkörnyéki versenyek – az asztalitenisztől a tekén keresztül az úszásig – után a megyei döntők győztesei képviselik Vas megyét az országos elődöntőkön és döntőkön.

Országos elődöntőt rendeztünk a középiskolás kézilabdázóknak, és lezajlott a sportversenyek egy sajátos vetélkedője, a „Mező Ferenc Szellemi Diákolimpia” is, ahol sporttörténeti ismereteikről adhattak számat a diákok.

Az idei év megyénkben a Battyány évforduló jegyében zajlik. Csatlakozva a megyei ünnepekhez, a Megyei Sportigazgatóság is több kiemelt sportversennyel csatlakozik a kezdeményezéshez. A március idusán megrendezett „Battyány Vízi Emléktúrán” közel félszáz evezős emlékezett meg az egykori miniszterelnökről és helyezte el a túra végzetével a megemlékezés koszorúját az ikervári szobornál. Ennek az ünnepség-sorozatnak lesz része a Halogyon megrendezendő XIV. Megyei Sportnap összes sportversenye is.

Az év elején újabb sportág kéréte felvételét a Vas megyei Sportági Szakszövetségek Tanácsa által összefogott szakszövetségek tagjai közé. A Sárváron már nagy népszerűségnek örvendő pétanque sportág az országban elsőként alapított megyei szervezetet.

Vas megye kiemelkedő sportdiplomáciai sikereként értékeltük, és a megye ez irányú munkájának elismeréseként tartjuk számon, hogy Kiss Zoltánt, a sportigazgatóság munkatársát a Fogytékosok Országos Diák- és Szabadidősport Szövetsége alelnökének választották.

Tanulmányi és sporteredményeik elismeréseként megyénkben 41 diák részesült elismerésben, a már 40 éve megyénkben indult „Jó tanuló – Jó sportoló” megyei ünnepségen. Itt vette át „Vas Megye Örökös Sportbajnoka” kitüntető elismerését az 540 I. osztályú mérkőzésen szerepelt labdarúgónk, Illés Béla is.

Dr. Hegedűs Csabának és utódainak köszönhetően megyénk egyik sikeres sportága a birkózás, amelynek rendezvénye, a IV. Birkózó Magyar Nagydíj zajlott Szombathelyen. A magyar fiú csapat az összesített pontversenyben az első helyen végzett.

Kiemelkedő sportesemények között tartjuk számon a világ élvonalába tartozó férfi és női nemzeti kézilabda-válogatottjaink szombathelyi fellépéseit is. A férfiak Szlovéniát, a nők pedig Norvégiát győzték le a Savaria Arénában.

A Vas Megyei Atlétikai Szövetség és a Szombathelyi Dobó SE

szervezésében Országos Serdülő Téli Dobóbajnokságot rendeztek a Sugár úti Atlétikai Centrumban. A rossz idő ellenére kiválóan lebonyolított eseményen egy arany-, ezüst- és egy bronzérem jutott a szombathelyi fiataloknak.

Dancsó Zoltán ismét megvédte profi világbajnoki címét a Savaria Arénában megrendezett Profi Kick-bokszt Gálán.

A sora a Magyar nemzetközi Tornász Bajnokság zárta a közelmúltban, amelyen kiválóan szerepeltek a helyi Delfin SE leány tornászai.

Az idei év egyik újdonsága volt, hogy az egyre jobb téli feltételekkel rendelkező tenisz sportág megrendezte első téli megyei egyéni és csapatbajnoki versenyét.

Húsvéthétfőn hagyományosan indul a lovas szezon. A Bozsokon rendezett évadnyitó versenyt követi a többi díjugrató, majd az egyik kiemelt fogathajtó verseny, a Magyar Derbi.

Végehez közeledik a sportoktatási és a sportedzői és sportszervező, menedzseri tanfolyam is. A gyakorlati foglalkozások folyamatosan zajlanak a megyében, a lovasok Balogunyomban, az aerobikosok és a kosarasok már második alkalommal is találkoztak. A tanfolyamok befejeztével a megye sportszakember gárdája ismét egy képzett, jól felkészült és tetterre kész csoporttal bővül.

Ebben az évben ünnepeltünk két kiváló sportembert, sportvezetőt. Tóth Géza az évszázad sportolója, Vas Megye Örökös Sportbajnoka, súlyemelő mesteredző, olimpiai ezüstérmes, többszörös világ- és Európa-bajnok az idén volt 75 éves. A súlyemelés alapjait itthon lerakó mestert több ismert sportvezető, politikus köszöntötte.

Szintén 75 éves korában köszöntöttük a Haladás VSE egykori legeredményesebb labdarúgó-edzőjét, Sárosi Lászlót is, akinek tevékenységét Vas Megyei Közgyűlés Elnökének Emlékérme kitüntetéssel ismerték el ebből az alkalomból.

Ávár Ernő, a Vas Megyei Röplabda Szövetség Örökös Tiszteletbeli Elnöke az idén volt 80 éves. A megye röplabda életét immár 60 éve, a Nemzetközi Savaria Női Röplabda Tornát kezdetektől szervező sportvezető eddigi páratlan munkáját a Vas Megyei Közgyűlés Elnökének Emlékérme kitüntetéssel ismerték el.

Tihanyi Tibor

A húsvéti hús

Nagypéntek délutánja van, túl a délebbi spenóton és némi szunyókálás után, kióvakodom a konyhába, ahol két lángon fő, habzik, illatozik egy irtatlan lábos, benne egy kisebb parasztszónka, két csülök és egy lapocka. Füstölt mindegyik, természetesen. A lábos fej hagymák, babérlevél és borókabogyó, de lesz benne pár csipetnyi borsikafű is, ha a feleségem nem járkál erre. Némi lelki-furdalással bámulom a lilásbarna húsokat, de hát a böjt csak a szája és a gyomorra vonatkozik – remélem –, a szemre és a kézre nem. Mert a kézre is volt itt dolga és lesz is még. Vendégek jönnek holnap, holnapután és hétfőn is, enni muszáj.

És a húsvéti sonka az a műfaj, amihez férfi kell, erő és kivagyóság, tartás és nagyvonalúság. Már a vásárlást sem lehet nőnemű családtagra bízni, és nem csak a súly miatt, ezekben a húsvétszágos időkben, amikor a globalizáció és belső piacaink lehangoló védtelensége következtében nyomasztó meglepetések érhetnek, esetleg az, hogy a kötözött sonka bőre és madzagja valamiféle húsról emlékeztető szlovák emulziót fog össze, vagy valami ügyesen pácolt keleti anyagot. Perzsiában egy piacon láttam, hogyan dolgozzák fel a tevé, álmaimban is kísért a látvány.

Füstölt húst vidéken veszünk, ha éppen nekünk nem szikkad pár szemrevalóbb darabunk a ház leghűvösebb és legszellősebb helyiségében a

karácsony utáni időkből. A lényeg: a hosszú pác. Ennek az összetétele mindenkinél titok, de az nem, hogy legalább négy hétig kell forgatni a húsokat a sós lében. Ha bolti – azaz kisvágohídi – húst veszünk, akár ha ismerőstől is, lesegessünk be a csont mellé, fűrallafelle. Zihervaszziher – ezt már a reggel óta felváltva ellenőrzött vörös- és fehérbor suttozta, kurucos eréllyel és melankóliával. Ronda bír lenni, ha a zöldes húsból fehéres nyüvek áskálódnak.

Nálunk főleg a csülök megy, kezelhetőbb méret, gazdagabb íz, talán a markánsabb bőr-, csont- és húskombináció következtében, és több a zselés kötőanyag is. Meg van egy receptünk, amit városi és falusi barátaink nem győznek utánozni. A puhára – de még nem omlékony állagúra főtt forró csülöknek egy konyharuhával megfogjuk a csontját és óvatosan kiforgatjuk a helyéről, majd ugyanezt tesszük a vékonyabbik csonttal is. Ezt követően a keletkezett résbe egy inkább vastagnak mondható, se nem kemény, se nem lágy házikolbászt dugunk, azután a reménytelen asztali örömeink eme zálogát beleszuszakoljuk egy olyan orvosi hálóra, amit törött kezekre és kimarjult bokákra ajánlanak. Ezt a csomagot addig hűtjük, amíg a csülök el nem hiszi, hogy csont nélkül is van élet, sőt. A művelet haszna: a csülök szeletelhető, és az íze, hát...

Van, aki a főtt-füstölt húsokból kikanyarít egy-egy szemrevalóbb darabot, és vas- vagy cserépedénybe helyezve, óvatosan átmosott savanyú káposztába rejti, mellé egy-két fej vöröshagyma és maréknyi fokhagyma. Be a sütőbe, ott is felejtethetjük, ha ki-

csit beiszunk közben, nemigen ég le. Ha igen, az asszony a hibás. Falusi pápista barátaink jobbjai a „szenteltre” esküsznek, amin legtöbbször a körmenetkor megáldott lapockát értik, mellette a kosárban a kalács és pár kemény tojás. A maradékot nem szabad kidobni, hanem el kell égetni. Maradék persze nincs, mert nem lehet. Ugyanis a sonka, avagy csülök félrekerült részeinek (Óh, ti nők!), a zsíros bőrdarabkáknak, húsfecniknek a helye mi más is lehetne a húsvétot követi csöndesebb héten, mint a sonkástészta, amihez végy hat tojást...

De hol vagyunk még ettől! Egyelőre a piacra készülünk, hogy a holnapi estére a húsokhoz és a festett tojásokhoz legyen mivel megteríteniünk az asztalt. Az év legszínesebb asztalát. Hagyma és saláta, retek és uborka és télről maradt erős paprikák, amikhez hozzátehetünk – vannak jó elemei is a globalizációnak – maréknyi chillit a

sárga színűtől a bolsevik vörösig, egyes savanyúságok. A kommunista időkben a Balkánról csak a bolgár szopszka tette tiszteletét a magyar asztalokon, ma már a görög tzatziki is ott sápadozik. Lehet még esetleg padlizsán- vagy avokádókrém is, az előbbi a jelen- és múltbeli erdélyi állapotok emlegetését hozza elő, az utóbbi valami dél-európai utazást, azután articsóka, a senki által nem kedvelt rukkola, ha flancolni akarunk. Összekombinálva a harsogóan zöld amerikai zellerszár némi fáradtpiros marinált paradicsommal, és ha időnk van – nincs – meg egy maréknyi tavalyi dió, két-három ráncosodó almánk meg egy fél darab, levesből kispórolt zellerünk, miből áll összerakni egy Waldorf salátát („És tényleg a férjed csinálta? Bezzeg az én Sanyim, Tiborom, Jánosom”), megéri. Legyenek sajtok, minél színesebb kompozícióba rendezve, egy hajdani svájci ki-

rándulás emlékét őriző rusztikus sajt-kés társaságában, amit populista magyarjaink majd zavartan forgatnak. Gyümölcstál, persze: a téli almától a méregdrága körtén át az üveg-házi eperig, a padlason mazsolásodó szőlőtől akár a rejtélyes licsiig és nasiig. Igen, Hamvas Bélára gondolunk szepegyenre, „létrontás”. De hát csak most az egyszer.

A bor már másodszor átféjtve. És a ház ura a konyha szögletében a nyitott ablaknál torma reszel, mert hogy ez is férfimunka. Amiből persze csak egy-két férfitárs fog szipogva a húshoz csipentgetni, hogy jövőre is meghívják. És mindeközben a többiek miatt is piros szemű gazda szívében valami különös nyugtalanság honol. Míg a félretolt lábason meg nem akad a szeme: mit is kellene főzni a sonkalében?

Alexa Károly

Március legutolsó szombatján jótékony célú disznóvágást szervezett a Vas Megyei Közgyűlés vezetése a szombathelyi Múzeumfaluban. Annyiban tért el ez az esemény a szokványos jótékony alkalmaktól, hogy itt a megajándékozottak közvetlenül – tehát pénz közbeiktatása nélkül – részesültek az ajándékból. A több mázsa feldolgozott sertéshús a megye három bentlakásos gyermekintézményébe, a rumi, ikervári és gencsapáti otthonba került. A disznóölésen együtt dolgoztak a Vas Megyei Közgyűlés vezetői és az érintett gyermekotthonok kis lakói. Így a jótékony cél mellett az élmény is ajándék volt: a szombathelyi Múzeumfalu épületei megfelelő háttérrel adták ahhoz, hogy valódi, hagyományos disznóölés részesei lehessenek a jelenlévők.

Kovács Ferenc receptjeiből:

Herczeghegyi bográcsgulyás birkából

Hozzávalók (10 személy részére):

1,2 kg birkahús, 1 db cseresznyepaprika, 2 dl étolaj, 3 fej vöröshagyma, 3-5 gerezd fokhagyma, 1 kiskanálnyi egész kömény, 30 dkg vargánya gomba, 2 evőkanál piros paprika, 1 kg burgonya, 5 dl vörösbort, ízlés szerint só.

A bográcsot olajjal kikenjük. Beletesszük a főlaprított vöröshagymát, fokhagymát, a megtisztított, kockára vágott húst, s megszórjuk piros paprikával, sóval és köménnyel. Annyi vizet öntünk rá, amennyi ellepi, és lassú tűzön addig főzzük, míg a hús félig megpuhul. Ekkor hozzáadjuk a megtisztított és felszeletelt gombát, a hasábokra vágott burgonyát, és belemorzsoljuk a cseresznyepaprikát. Hozzáöntjük a bort, és ha a főzőlé nem lepné el teljesen, kevés vizet is adunk hozzá. Lassan rottyogatva készre főzzük.

Tejben sült nyúlcombok

Hozzávalók: személyenként két darab nyúlcomb, 3-5 gerezd fokhagyma, ízlés szerint rozsmaring, só, és kb. fél liter tej.

A combokat bedörzsöljük sóval és fél óráig állni hagyjuk. Egy tepsibe, vagy tűzálló tábla egymás mellé fektetjük, megszórjuk rozsmaringgal és zúzott fokhagymával. Ráöntjük a tejet és alufóliával lefedve forró sütőbe tesszük. Fél óra múlva levesszük róla az alufóliát, és további 40-50 perc alatt szép pirosra sütjük (közben kétszer, háromszor megforgatjuk a combokat). Burgonyapürével tálaljuk.

Olvasóink írták...

Ezúton gratulálok a Vas Megye Önkormányzatának új, ingyenes, de egyben igényes kiadványához, melyben értékes, tartalmas írásokkal, információkkal szolgálnak a megyében lakók részére.

Az elismerés hangjai mellett egy pontatlanságra szeretném felhívni a figyelmet, ugyanis a 12. oldalon, a „Vad vizek” című, „Rába, a medrét kereső folyó” alcímű írásban az alábbi hibát találtam: „Alsószölnök-nél, az osztrák–magyar határnál egyesül a Rába és a Lapincs”. A két vízfolyás valójában Szentgotthárdon egyesül.

A lap folytatásához kitartó, lelkes munkát és jó egészséget kívánok Önnek és valamennyi közreműködőnek!

Viniczay Tibor
polgármester

Örömmel és érdeklődéssel vettem kézbe a „Vas Megye” első bemutatkozó-, ünnepi-, karácsonyi számát. Örömmel, mert számomra a Megye szeretetéről, meggyetudatáról, a Megye jelentőségéről és közigazgatási egységként történő működéséről szól. Érdeklődéssel, mert egy olyan civil egyesületben vállaltam szerepet, amely elnevezésében, jelmondatában („együtt a megyénkért”) és célkitűzéseiben is a felsoroltakat képviseli. A kiadványt nem akarom méltatni, mert szükségességével egyetértek. Hasonló kiadványokkal kapcsolatban szerzett tapasztalataim alapján – az együttérzés és együttgondolkodás szándékával csupán néhány „margó megjegyzést” szeretnék tenni.

– A bemutatkozó szám ünnepi hangvétele és a Megye közéleti elitjének megszólalása érthető, természetes és szükséges. Az átlagolvasó igénye és érdeklődése „azonban hétköznapibb” és ezt a későbbi számokban figyelembe kell venni. Éppen a meggyőzendő átlagolvasók miatt kell életünk mindennapjairól és a mindennapok gondjairól is írni.

– Nagyon fontosnak tartom az olvasói tapasztalatok figyelembevételét, hogy kiderüljön, kik is olvassák valójában, más szóval, kiknek kell írni.

– Fontosnak tartom, hogy a későbbiekben a Megye életének „névtelen katonái” is szóhoz jussanak: kis falvak pedagógusai, körzeti orvosok, védőnők, önkormányzati képviselők.

– Ugyanilyen fontosnak tartom (és ilyen szempontból is példamutató az első szám), hogy a Megye életét meghatározó intézmények (Megyeháza, Levéltár, Könyvtár, Képtár, Múzeum, Főiskola, Kórház) hangját és eredményeit is rendszeresen közvetítse.

– A gyakorlatból tudom, hogy a lakosság milyen keveset tud a Megye múltjáról.

– Azt is tudom, hogy milyen érdeklődés van a helyi híres emberek sorsa, sikerei iránt (pl. a Hold-autó megalkotásában részt vevő mérnök). Berzsenyi Dániel, Weöres Sándor és Pável Ágoston kivételével a vasi származású írók és költők sem eléggé ismertek.

Végezetül köszönöm az ötletet, a sikeres megvalósítást, a célokat és a szellemiséget, amelyeket közvetít – csak gratulálni tudok a kiadványhoz.

Sokéves folytatást, maradó eredményeket és évek távlatában történő fennmaradást kívánok az olvasók egyikeként:

István Lajos

Gratulálok az első számhoz. Olvasmányos, könnyed, mégis tartalmas, számomra értékörzően konzervatív. A megyék sorsa valóban kockán forog. Én nagyon sajnálnám, ha a régió rendszer győzne, még ha igaz is, hogy egy-egy tájegység nagyobb, mint maga a tradicionális megye. De több megye összefogása, ha szükséges – mégis erőteljesebb önállóságot biztosítana a hagyományos közigazgatásnak. Ez azonban laikus magánvélemény. Sokszíniú az újság, kellemes kézbe venni. A történelmi egyházak is szerepelnek benne, jó cikkekkel, kivéve az evangélikust. Pedig Vas megyében van Sárvár, az egyik első evangélikus nyomda itt működött és az Újszövetséget itt fordították magyarra, előbb, mint azt Károly Gáspár tette. Vas megyében a második legnagyobb felekezet éppen az evangélikus.

Szebik Imre
püspök

Örömmel vettem kezembe az Advent jegyében készült lapot. Köszönöm a szép gondolatokat, verseket.

Gróf Klebesberg Kunó, a Trianon utáni első okt. miniszter szerint: „az optimizmus az élet oxigénje.” Ő iskolák sokaságát hozta létre. Szerinte: „A magyar nemzet sem elég gazdag ahhoz, hogy egyetlen egy komoly tehetséget is elkallódnak hagyjunk!” Mi van most?

A korombeliek, akik gyerekfejjel túlélték a „felszabadulást”, majd ifjú erővel „építették a szocializmust”, felőrlődve közben legszébb ifjú éveinket. Most megfáradva, megrokknva tétlenül figyeljük, hogyan megyünk lefele a lejtőn erkölcsileg és anyagiilag. Mert ebben az országban a gyors haszon reményében mindent szabad. Ebben az országban, amely évszázadokon át Európa éléskamrája volt, most romlott, lejárt szavatosságú nyugat-európai élelmiszernek

mondott szemét árasztja el a boltokat. Ez kell karácsony előtt a magyarnak ünnepi asztalára?!

Túléltünk tatárt, törököt, Habsburgokat, Vörös Hadsereget – még saját kommunistáinkat is. Most az EU-ban fogunk elpusztulni egy jó kis szalmonellamérgezésben? A levegő örökké puszkaporos. Hol hazugság, hol romlott élelem. Ezeket látva, Bajza Józseffel sóhajtom:

„Múltadban nincs öröm,
Jövődben nincs remény,
Hanyatló szép hazám
Miattad vérzem én.

Kinek hatalma szab
Törvényeket, határt,
Óh népek Istene!
Küldj egy reménysugárt!”

Talán az Önök lapja is egy reménysugár? Kívánom, az új esztendő minden napja Istentől áldott legyen!

Egyházashetye

Tisztelettel:

Szita Aranka
aranydiplomás tanító

Böngészem a Vas megye lapot, amit nagyon szépen megköszönök.

Varga Lajosné vagyok, 1920. március 19-én születtem Hosszúperesztegen. Újságot nem járatok, telefonom nincs, lévén már 1/2 éve rossz, nem is hiányzik. Egyedül élek. Azért jó egy kis böngészés. A hosszúperesztegi karácsonyi szokást szeretném kiegészíteni. A Jézus szamarának bevitt széna-szalma, és zombor, zab-kukorica, nem a konyhaasztal alatt volt, hanem a karácsonyi asztal alatt. A karácsonyfát a szobaasztalra tették, amit karácsonyi abrosszal terítettek le. Vízkeresztkor a fele széna-szalmát a tehének alá tették, a zab-kukoricát, az udvaron kört húztak, a kör közepébe öntötték. Hogy a tyúkok (tikok) ne erre-arra tojjanak, hanem a fészekbe, és ne röpködjének át a szomszédba. És volt egy lucaszék mese is, amit az akkori tollfosztókban, kukoricafosztókban igaznak meséltek. És név szerint emlegettek a lucaszékkészítőket, akit a boszorkányok karácsony után évekig, éjjel kivittek a Farkas-erdőbe. Reggel véresen lekarmolásza botorkált haza. És amikor alkalma lett, Amerikába vándorolt. A nagyiskola tornatermében a kereszt mellett lógott Habsburg Ottó kb. 70 cm-es, kb. 15 éves kori festett képe. Szilvakék, most úgy mondanók, kezes-lábas ruhában, kardra támaszkodva. Göndörös szőke haja jobbra fésülve. Mikor a gróf Apponyi Albertet várta a falu, ezt a képet, körbe virágoztuk. 6. osztályos voltam akkor. Akkor csak 6 osztály volt és 2 év ismétlő iskola. 8-tól délután 4-ig. Délben hazamentünk ebédelni, egyre vissza az iskolába. Tanítóimra 87 évesen is szeretettel emlékezem.

Egy iskolanapot ott töltöttem az iskolában. Én mutattam neki, merre ment Budapest-

ról Amerikába. Budapestről vonaton Fiuméig, onnan hajón Amerikába. Megmondtam, hol kötött ki a hajó. A világtérképet nem értem föl, fölvettem az ölébe, úgy mutattam meg a kikötőt. Hosszú fehér szakállának különös illatát néha érzem. Egy kb. 2 ujjnyi csokit adott. Nemzetiszín pirossal volt átkötve. Nemzeticsoki volt a neve, 8 fillér volt a boltban, az 2 tojás ára volt. Este falugyűlés volt. Én szavaltam egy verset, amiből csak részletet tudok. Fiát agítalta képviselőnek. A falu vezetői, a szavazatokért, a 4 vásár mellé, még 2 őszi vásárt kértek. Nem tudom, hogy zajlott a szavazás, de vásár nem lett több a falunak.

Varga Lajosné
Rábahidvég

Örömmel és jóleső érzéssel vettem kézbe a Vas Megyei Önkormányzat időszaki kiadványát, a Vas megye I. évfolyamának 1. bemutatkozó számát.

Csak azonosulni lehet célkitűzéseikkel, melyeket a magam részéről mindenben támogatom.

Az összefogás nehéz időkben különösen fontos és csodákra lehet képes, de az eszmét gondozni és szolgálni kell. A lap ennek jó eszköze lehet.

Meggyőződésem, hogy szűkebb pátriánk, a megyénk szeretete és annak erősítése kötőerejének megtartása igen fontos annak eléréséhez, hogy az itt élők pártállástól függetlenül egységet alkossanak a nem kívánatos központi törekvésekkel szemben.

Az újévi jókívánságokat ezúttal is köszönöm és viszonzom.

Üdvözlettel:

Dr. Laky Ferenc
a megyei bíróság elnöke

VAS MEGYE ÖNKORMÁNYZATÁNAK
INGYENES KIADVÁNYA

Főszerkesztő: Alexa Károly

Felelős szerkesztő: Bokányi Péter

Felelős kiadó: Kovács Ferenc, a Vas Megyei Közgyűlés elnöke

Lapterv: Bonyhádi Károly

Nyomdai előkészítés: Zoom-DTP Kft.

A szerkesztőbizottság tagjai:

Majthényi László, a szerkesztőbizottság elnöke

Pajor András, Patyi Elemér, Szűcs Gábor,

Varga Gyula

Fotók: Az 1. 7. és a 9. oldal fotói Németh József

a BKL Kiadónál a közeljövőben megjelenő

könyvből származnak.

Szerkesztőség címe:

9700 Szombathely, Dr. Antall József tér 1.

www.vasmegye.hu vasmegye@vasmegye.hu

Nyomda: Antók Nyomdaipari Kft.

Terjeszti: Magyar Posta Zrt.

Példányszám: 74 000 db